

618
 Dr. Ramaseter Róbert
 Diszter 2. lte. 8.
 Budapest

Ara 5 lej

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
 Hirlapkönyvtári
 II. növekedénapló
 19. 31. / 19. sz.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP 5481

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.
 Str. Reg. Maria No. 36. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS
 Str. Geln No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel

Ami az amnesztiából hiányzik

Ma elszirta valaki nekem az apró tragédiáját. Miközben babot és epret vásárolt a Széchenyi-téri piacon egy ügyes zsebmetező kicsente a kezéből a pénztárcáját. Mit tesz ilyenkor az ember? Elmegy a rendőrségre. Nem azért, mintha nagyon bizna abban, hogy a tolvaj, vagy a pénzt megtalálják, inkább csak azért, hogy a lelkiismeretét megnyugtassa. A rendőrségen nincsen egyedül a szegény károsult. Köröskörül négy-öt „piaci áldozat” siránkozza el a pénztárcát másik ketten éjjeli betörésekről tesznek jelentést és panaszt.

A rendőrtisztek e szokatlan áradat láttára a vállukat vonják és az amnesztiát okolják. Mióta az amnesztiatörvény meggyitotta a börtönök kapuit, se szeri, se száma az apróbb-nagyobb zsebvágásoknak, tolvajlásnak, rablásnak és betöréseknek. Legalább huszszor annyi betörő létezik Kolozsvár utcáin, mint amennyi rendőr. Mit lehet tenni ilyenkor? Az egyik rendőrtisztnak az a véleménye, hogy kár volt amnesztiát adni és a társadalom nyakára rászabadítani a jómadarakat. A másik nem sajnálja az amnesztiát a betörőktől sem, csak azt hiszi, hogy a tömlőkapuk megnyitása-nak speciális alkalmából meg kellett volna sokszorozni a detektívek számát és minden egyes kiszabadult rabot szigorú rendőri felügyelet alá kellett volna helyezni, hogy az első pillanatban nyakon lehessen csipni.

Csak egy dolog nem jut senkinek az eszébe. Hogy a betöréseknek az amnesztiát alkalmazásának időpontjával egybeeső elszaporodásában nem az amnesztiát a bűnös, nem is a kiszabadult felelősök. Mert a börtönből a társadalomba való visszatérésnek az útja nem olyan egyszerű és hogy mennyire nem egyszerű, azt mindenütt nagyon jól tudják, csak épen nálunk, Romániában nem. Mindennél a világon valkarmenyi kultúrországban hatalmas áldozatkész-séggel fenntartott intézmények gondoskodnak arról, hogy a megtevédt embe-
 reket, ha bűnüket büntetésükkel leveze-
 kelték, megpróbálják a társadalom hasz-
 nos tagjaivá nevelni. Nálunk viszont a
 magán kezelt bűnösök, folyó szociális és
 karitatív akciókat, nagyobb szempon-
 tokból csaknem teljesen lehetlenné
 teszi az állam. Az állam magára vállalta
 teljes egészében a szociális gondoskodást.
 Erre a célra súlyosan megadóztatják az
 ország polgárait, milliókat, sőt talán 100
 milliókat préselnek ki segélybélégekből
 és sehol semmi. Kinek jutna még eszébe
 azon törni a fejét, hogy mi történik a
 börtönből kikerült szerencsétlen embe-
 rekkal, amikor az állam szociális célokra
 megsarcol mindenkit és Isten tudja, mit
 csinál a töméntelen pénzzel, csak épen
 arra nem fordítja, amire épen a társa-
 dalom szempontjából a legsürgősebb
 szükség volna.

Egy megtevédt ember, akit vagy a nyomorúság, vagy a hajlama bűnözésre visz, az amnesztiát alkalmazása révén száz és száz hasonzorú társával kikerül a börtönből és mi várja őket. Nem várja senki és nem várja semmi. Az állam azt hiszi, hogy megtette a magáét, amikor az amnesztiával könyörületet gyakorolt. A többi nem az ő dolga. Ha a kiszaba-
 dult tolvaj megint lopni talál, legfel-

jebb becsukják megint, van elég börtön az országban. Nem történik semmi különös, a régi tolvaj elfoglalja a régi helyét. Ki gondol arra, hogy a mai rettenetes munkanélküliségben még a rendes embernek is milyen sziszifuszi munkába kerül az elhelyezkedés. Hát még a társadalom számkivetettjeinek, a börtönök penészvirágának? Pedig enni kell mindennap. Még a tolvajnak is, a börtöntölteléknek is, aki aznapra már, amikor kiszabadul, még kosztot sem kap a börtönből. És lakni is kell valahol, minden éjszaka. De hol van az országban egy

menhely, ahol a börtönökből is száműzött embert éjszakára befogadják és egy kanál meleg levessel, vagy egy adag tanácsal és segítséggel ellátja.

Ha valaki egyszer tolvaj lesz, örökre el kell jegyezze magát ezzel a mester-séggel és a börtönnel, mert senkisémm gondoskodik arról, hogy visszatérhessen abba a társadalomba, ahonnan egyszer kiszakította magát.

Épen ezért nincsen joga senkinek sem az amnesztiára panaszkodni, mert nem igaz az, hogy az amnesztiát társadalmi

katasztrófát jelent. Csak az ilyen amnesztiát, amely nincs kellőképpen előké-szítve, amely mögött nincsen semmi, csak légtüres tér. Az ilyen amnesztiát csak félmegoldás, ha nem ad lehetőséget arra, hogy a közkegyelemben részesült emberek élni is tudjanak a kegyelemmel és a szabadsággal. Enélkül csak arra jó az egész amnesztiatörvény, hogy néhány napig szellőztetni és takarítani lehessen a tömlőök mélyén, hogy a börtöncellák frissen, felsurolva várhassák újra törzs-vendégeiket.

Madgearu miniszter filippikája a magas kamatlábak ellen

(Bucuresti-Bukarest, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától). Madgearu ipar és kereskedelmi miniszter vasárnap Konstanca-ban volt, ahol megtekintette a szabadkikötőzóna területét, hogy törvényjavaslatát a helyszínen szerzett tapasztalatai alapján készíthesse el. A miniszter azután a Mária királynő gö-zösnek volt a vendége, majd az ipar és kereskedelmi kamarában tartott gyűlé-sen vett részt. A város vezetőinek és az ipar és kereskedelem reprezentán-sainak üdvözlétére Madgearu beszédet

tartott, amelyben a kormány eddig vég-zett munkáját méltatta, majd hangsü-lyozta, hogy a stabilizációt az előre megállapított terv szerint nem lehetett eddig teljesen megvalósítani, mert a ro-mániai gyárak az állam által részükre kifizetett pénzből hárommilliárdra külföldi devizákat vásároltak adósságaik kifizetése végett. Ez hiányzott a kalku-lációból.

A miniszter azután a Banca Nationa-lának kamatlábemelésével és a hitel-megszorítás elleni panaszokkal foglal-

kozott és hangsúlyozta, hogy a bankok-nak csak bankszerű váltókat szabad el-fogadniok. Tiltakozott a magas kamat-lábak szedése ellen, majd ismertette a kormányának az ipar és kereskedelem fejlesztése érdekében hozott és tervbe-vett intézkedéseit. Közölte, hogy a Cer-navoda-Konstanca vasutvonalat Tul-csáig fogják kiépíteni és a konstancai szabad kikötő oly fejlődést fog lehetővé tenni, hogy Konstanca lesz a Fekete-tenger első kikötője, amely versenyké-pes lesz az orosz kikötőkkel is.

Nyolcvannyolcmillióért átvette az állam az Arad-csanádi vasutat

(Bucuresti-Bukarest, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától). Az Arad-Csanádi vasut, az úgynevezett A. Cs. E. V. álla-mosítása és likvidálása érdekében ki-küldött bizottság befejezte a munkáját, amelynek eredményeképpen az állam a régi magánvállalattól 88 millió lejért átvette a vasutat és a vasúthoz tartozó épületeket és felszerelést. Annak a va-gyonnak a kezelésére, amelyet az állam nem vesz át, „Siab”, „Societatea In-dustrială Arad-Brad” név alatt magán-vállalat alakult, amely a 17 millió lel-tározott, de legalább 35 millió lej értékű

vagyonkomplexumot már át is vette.

A „Siab” által átvett vagyonkom-plexumba egyébként hatalmas erdősé-gek, egy cementgyár, kőbánya és két aradi épület tartoznak.

Érdekes, hogy a tranzakció már 1922-ben huzódik, azonban úgy a liberális, mint az a vereszkánus kormányok mes-teresen húzták a tárgyalásokat, hogy a párthívek minél hosszabb ideig ve-hessék fel a busás napidíjakat. Az álla-mosítandó vagyonkomplexum átvétele érdekében delegált bizottságoknak ál-landóan 15 tagja volt és a 15 tag min-

den ülés után 140.000 lejű vett fel és egyenként 6000 lejes napidíjat.

Jellemző momentuma a tranzakció-nak az, hogy amikor az elmúlt napok-ban a kormány által delegált bizottság megjelent Aradon a likvidációs munká-latok megejtésére, a régi liberális ve-zetőség még tartott egy ülést, amely újabb 140.000 lejes megterhelést jelen-tett a vasutársaságnak. Az új veze-tőség közvetlenül ezután tartotta meg ülését, mely azonban összesen 3000 lejes megterhelést jelentett a megala-kult Siab-nak.

Egy angol repülőgép-anyahajó megtalálta az eltűntnek hitt „Numanciát” és Gibraltárba szállította

Madrid, július 1. Nyolc nappal eltű-nésük és kétszer huszonnégy órával megtalálásuk első híre után Gibraltárba érkezett szikratávíró-jelentés közölte, hogy az Eagle angol repülőgép-anyahajó két repülőgépe kutató útján az Azorok közelében megtalálta Franco spanyol őrnagy és társainak óceánrepülő négy hidroplánját, a Numanciát. A jelentés szerint a hidroplán igen megrongáló-dott állapotban van de a pilótáknak sem a kényszerleszálláskor, sem utóbb bajuk nem történt.

A spanyol pilótákat, kiknek életéről a spanyol léghajózási minisztérium hi-vatalos kommunikében is már lemondott, mert az Azorok környékén hatal-mas viharok voltak, a repülőgép-anya-hajó gépükkel együtt fedélzetére vette s visszahozta Gibraltárba.

A sikeres mentés híre a spanyol kor-mánnyal már az angol admirális is hivatalosan közölte. Madridban a hír örömet keltett. Ezek tüntettek lelkesen az angol nagykövetség palotája előtt s a kormány a nagykövetnél a miniszte-rium két tagja útján az Eagle parancs-nokánál pedig szikratávíróban fejezte ki köszönetét.

A Fabra távirati iroda tudósítója je-lenti, hogy az Eagle befutott a gibraltári kikötőbe.

A tengerre szálltak...

Madrid, július 1. Franco őrnagy, a megtalált Numancia repülőgép vezető-pilótája jelentést küldött eltűnésük óta szervezett hányattatásokról. A Numan-cia június huszonkettedikén már elérte az Azorokat, de az időjárás nem volt

alkalmas a leszállás megkísérlésére s ezért tulrepülték a szigetcsoporthat. Né-hány óra múlva az egyre erősödő vi-harban bentzinkimélés céljából a ten-gerre szálltak s átengedték magukat a hullámok kénye-kedvének. A vihar lassu szűnésével újra a levegőbe emelkedtek, de a heves szélrohamok óriási mennyi-ségű benzint fogyasztattak a géppel s újra kénytelenek voltak a vízre alkeres-kedni. Június huszonharmadikától a Saint Marie-sziget felé sodorta a gépet a vihar, de a folyton változó irányu viharos szélben ide-oda sodortatták a szigetek körül, anélkül, hogy bárhol si-keresen megkísérelheték volna a száraz-földrejutást. Így találta meg a gépet az Azoroktól délkeletre az Eagle repülőgép-anyahajó.

Legjobb és legolcsóbb a **SOUPLEX** beretvapenge. Csak ezt vásároljatok!

Mi dönt a zsidóságban a vallásos ügyekben?

Irla: Dr. Löwy Ferenc, Marosvásárhely
(Befejező közlemény)

A jeruzsálemi templom második elpusztulása után, a nemzeti és vallásos elnyomás korában, eltörték a „Meglász-Taanis” (a böjt tilalmáról szóló) könyveikben felsorolt ünnepeket, melyeket két századon át tartottak mint Izrael dicsőségének és győzelmének napjait, melyeken nem szabad böjtölni és gyászt tartani. Mellékesen megjegyezve Ádár hó 13-án, a mostani Eszterbójt napja is mint Nikánor napja örömnapp volt, amelyen tilos volt a böjt és gyász. Erről a talmud is tud. Csupán a chanuka és purim napokat hagyták meg helyette meg ezeket a napokat? Hát akadt-e valaha vagy valahol olyan zsidó vallásos fórum, amely magáról azt jelentette volna ki, hogy ő az előbbinél nagyobb bölcsességben és tekintélyben? Ilyenről nem tud a zsidó történet. Nagyon találgat mondotta ki R. Jóchanan, a nagy palesztinai bölcs: *nem szabad általános szabályt betű szerint venni még akkor sem, ha a kitételeket felsoroljuk. Így van ez a nagyfontosságú tételrel is, hogy egyik vallásos fórum nem semmisítheti meg a másiknak döntését, ha nem nagyobb annál bölcsességben és tekintélyben. Nem is semmisítették meg formálisan soha és sehol, hanem a szükség mindig megtalálta az utat és módot, hogy a tóra kimondottan világos törvényt is bizonyos formassággal, — a törvény érinthetőségét hangoztatva, — a szükséghez képest egészen másképp tartuk meg. A talmud ugyanis pártatlan bátorsággal kimondja: a bölcsesnek joguk van a tórától valamely dolgot gyökerestől kitépni. Ezzel a joggal élt is Hillél pátriarcha, midőn az u. n. „proszbul” intézményét létesítette. A tóra parancsa szerint minden hetedik év szombatév, amelyben pihen a termőföld és amely elengedés éve is, mert az előző hat évről fennmaradt adósságot elengedi, megsemmisíti. Természetesen nem váltó vagy banktartozásról van szó, hanem a megszorult ember társnak adott pénz vagy terménytartozásról, melyről a hitelező már félig-meddig ugyanis lemondott, amit aztán a szombatév formailag is megsemmisít. Pártatlan humanus intézkedés, melynek mását hiába keressük a vallások vagy államok törvénykönyveiben, azonban Hillél idejében már a közzadassági életben oly káros hatással volt, mert a szombatév közeledtével nem akartak az emberek egymásnak kölcsönt adni, úgy hogy Hillél szükségesnek találta ezt ellensúlyozni. Kimondotta, hogyha az adósságot bizonyos meghatározott formassággal a hét-dinire (zsidó törvényszékre) ruházzák, úgy a szombatév nem semmisíti meg azt. A tóra törvényéhez tehát nem nyúltak, de az adósság biztosítva volt. Az egész zsidóság elfogadta ezt a különös, valószínűleg, — mint neve mutatja, — az egyiptomi görög minta után készült intézkedést, bár nyilvánvalólag a tóra szavai, — hanem is szelleme, — ellen készült.*

Még meglepőbb a X. században keletkezett intézkedése Rábenu Gersom mainzi rabbinak. A tóra tudvalevőleg nem tiltja a többnejűséget. Királyok, nagy urak az ókorban éltek is vele; a népnél nem volt szokásban, a talmudban nem találjuk, de valószínűleg szórványosan előfordult. (Nekem még 1893-ban Belgrád uccáján mutattak egy főnök alattvaló zsidó kereskedőt, akinek egyidőben két törvényes felesége volt). R. Gersom, a X. század legkiválóbb európai rabbija belátva, hogy heresztény környezetben még a látszatát sem szabad meghagyni a többnejűség lehetőségének, a tóra törvényéhez nem nyúlt, hanem átok alá vetette azt, aki az

ő korától ezer évig egynél több feleséget vesz. Az ezer év már elmúlt, de az egynejűség megmaradt. A keleti zsidóság, — bár akkor is nagyon ritkán fordult elő többnejűség, — akkor sem fogadta el R. Gersom intőzkedését, ma sem tartja magára nézve kötelezőnek.

Hillél és Rábenu Gersom példája mutatja, hogy egyes emberek vallásos döntését a zsidóság, vagy annak nagy része minden egyházi vagy világi hatóság közbejötté nélkül is kötelezőleg elfogadta. Annál feltűnőbb, hogy a misnában vagy talmudban alig van egy lap, hol véleményeltérés ne volna, de nem csak elvileg, hanem a gyakorlatban is. Egy későbbi talmudtekintély talán nem minden guny nélkül jegyzi meg, hogy az „Ezru mekomon” kezletű misna-szakaszt azért vették fel mindennapi ájtatos olvasásra, mert nincs benne vita és eltérés. A minden idők legnagyobb rabbitekintélye, R. Móse ben Maimon (Rámbám) felismerte ennek hátrányát és hatalmas művének a „Jod Hachazaká”-nak előszavában elmondja, hogy azért írta meg könyvét, hogy abból mindenki rögtön és világosan megtudja, mit rendel a zsidó vallás. Ezt a munkát, mely egyike a világ legreprezentatív törvénygyűjteményének, még sem fogadta el a zsidóság döntőnek és pedig csodálatosképpen, — bármily nagyra becsülte és becsülte ma is a Rámbám tekintélyét, — azért mert a hagyományos tanforrásának megjelölése nélkül döntött.

Nem döntünk tehát a Rámbám szerint sem, ép úgy mint a misna vagy a talmud szerint sem. De nem döntünk, bármily különösnek látszik is, a Rámbám után félezer évvel később keletkezett Sulchán Áruch szerint sem. Hogyan, hát a zsidóság nem a Sulchán Áruch alapján áll? Dehogyan nem, hiszen zsidó vallásos ügyekben mégsem a Verbóci féle törvénykönyv vagy a Code Napoleon szerint döntünk, hanem a zsidó vallásos törvények legutóbbi kódexe, a Sulchán Áruch szerint. Csak hogy egyszer erősen rá kell mutatni a visszaélésekre, amelyeket ezzel a névvel tévedésből, illetve tudatlanságból és ami még sajnálatosabb, tudatosan is üznek. Rabbi József Káro a XV. század végén megszerkesztette a Suchán Áruch (terített asztal) nevű valláskodexet, amelyben Maimonival ellentétben megjelölte a forrást vagy az előtte élő nagy rabbinikus tekintélyeket, ahonnan merített vagy akikre döntésében támaszkodott — gyakran nem dönt, hanem csak felsorolja a döntő véleményeket. A Sulchán Áruchoz fűződnek és „szöveg közé vannak nyomtatva R. Móse Jszersesz (Remó) krakkói híres rabbinak megjegyzései, melyekben a főleg spanyol zsidó szokások és tekintélyekre támaszkodó Sulchán Áruchhoz szemben az askenáz (német-lengyel zsidó) szokásokat és döntéseket juttatja érvényre és a tulajdonképeni Sulchán Áruch döntéseire számtalanszor azt mondja, hogy nem így döntünk vagy: nálunk a gyakorlat nem így fejlődött, nem ez a szokás. Röviden: alig van lap, amelyen valamilyen ne egyenesen a Sulchán Áruch ellen döntsön. A Remó R. József Károknak kortársa volt és döntését közép és északkelet Európa zsidósága elfogadta, — tehát a mi zsidóságunk is, — bármely árnyalathoz tartozzunk is, — de a keleti zsidóság ma sem igazodik utána.

A Sulchán Áruch kommentárjai, melyek közül a legnevezetesebbek a Turó Zóhov, a Schách és Mógén Avrohom (mind a három a XVII. század második felében), magyarázzák, fejtegetik és újabb meg újabb döntéseket vonnak le

belőle, amelyek akárhányszor szöges ellentétben vannak egymással. Hát még a sok sok kommentár, a nagy döntvényár — (sáfosz utsuvosz) — irodalom mind a mai napig, amelyek mind a Sulchán Áruchnak a függvényei és bizonyos tekintetben hozzá is tartoznak minő eltéréseket mutatnak fel! A Sulchán Áruch szerint döntünk. Jó igaz, úgy van. Csak azt mondaná meg valaki világosan, ki vagy melyik szerint: a szerző, a Remó, a Turó Zóhov, a Schách, a Pri Megódim, a Nóda Bijehudó vagy a Chászám Szófer véleménye szerint? Mert ha Sulchán Áruch alatt csupán R. József Káro munkáját értjük, úgy egész nyugodtan elmondhatjuk, hogy üres frázis azt állítani, hogy a Sulchán Áruch alapján állunk. Ha azonban azt mondjuk, hogy a Sulchán Áruch alatt a hagyományos rabbinikus vallástörvények összege értendő, melyek főként R. József Káro munkájához fűződnek, akkor pedig nyugodtan kijelenthetjük, hogy az egész zsidóság a Sulchán Áruch alapján áll.

Az írás szavaihoz: „menj a paphoz és a bíróhoz, aki ama napokban léssen” mindennemű vallási vagy világi ügyekben, a talmud azt a különös megjegyzést fűzi: Hát fordulhat e az ember olyan paphoz vagy bíróhoz, aki nincs az ő napjaiban? Ezzel arra tanít az írás, — felel rá, — hogy mindenki a saját korának papja vagy bírója; és Jiftách, a vallásos ügyekben járatan, a saját korában olyan döntő tekintély volt mint Sámuel

proféta a maga korában. Gyakorlatilag minden zsidó minden vallásos ügyben a saját rabbiához fordul és annak a döntését fogadja el. Nem volt és nincs olyan rabbinikus tekintély, kinek az egész zsidóság minden szavát, minden döntését elfogadta volna. Jámber és buzgó embereit érdemük szerint mindig megbecsülte, de tul sohasem becsülte a zsidóság. Elfogadott talmudi szabály: a vallástörvényi alapon *hinnugiló* az erősebb, nem pedig aki mérték nélkül tuloz és szigorít, amit a közösség többsége képtelen betartani.

A történet is arra tanít, hogy az élet sokszor ad igazat, kiket koruk felforgatásakor azoknak ad igazat, kiket koruk felforgatóknak forradalmároknak helyezett. A mai zsidó valláspártok közt nincs nagyobb ellentét mint volt egykor Hillél és Sámáj iskolája közt és a talmud mégis azt mondotta róluk: *ezek is azok is az élő Isten igéi, de a döntés mégis Hillél szerint marad, mert ők az engedékenyebbek, megértőbbek.* És még ezt sem igazolta teljesen a későbbi hagyomány, mert mint említettük, a jahnai napon több vallásos tételről azt határozták: a döntés pedig sem Hillél sem Sámáj szerint nem marad, hanem egészen másként. Mert végeredményben a zsidó vallásos ügyekben *senki sem dönt és mindenki dönt. A zsidó vallási ügyekben végeredményesen maga az egész zsidóság dönt.* Erre tanít, erre nt az egész zsidó történet.

Egyszerre két mandátumra lesz pótválasztás Hunyadmegyében

A nemzeti parasztpárt Manóilescut és Bontescut, az averescanusok Gróza Pétert, a liberálisok Tatarescut, a szociáldemokraták Grigorovicit és Moskovicit jelölik a mandátumokra

(Bucuresti-Bukarest, július 1. Az Új Kelet tudósítójától.) Horia Maniu halálával megüresedett hunyadmegyei mandátum betöltésére körül igen érdekes politikai kombinációk merültek fel. Ismeretes, hogy a fiatalon elhunyt képviselőt a Casa Autonoma előre jelölték, de kivülé szó volt még egy helyettes igazgatói állásról is, amelyet szintén képviselő töltött volna be.

Miután a Casa Autonoma igazgatója most már minden valószínűség szerint Cadere nagyváradi jogakadémiai professzor lesz, csupán az igazgatói tisztéget betöltése okozott nagyobb gondot a kormányoknak. A problémát végül is olyan formán oldották meg, hogy az ugyan-csak fontos állás betöltésére ismét hunyadmegyei képviselőt vettek kombinációba, hogy ezáltal a hunyadmegyei képviselőválasztás alkalmával egyszerre két képviselőt választassanak meg. Ez annál is kényelmesebb a kormányoknak, mert ebben a megyében biztos esélyei vannak a többség megszerzésére.

Mellett két megüresedett hunyadmegyei mandátumról lett volna szó, a Casa Autonoma élére kerülő Horia Maniu helyébe Manóilescu, volt pénzügyi alminiszter jelölték, aki nemrég lépett át az Averescu pártból a nemzeti parasztpártba. De egy újabb igen érdekes kombináció is felmerült és amely szinte komoly konfliktusra vezetett a kormány

egy-egy tagjai között. A kombináció szerint a megüresedett hunyadmegyei mandátum betöltésére dr. Bontescu Victor jelölték volna, hogy ezáltal a Nemzeti Tanács egykori tagját, akiről az elhunyt király egy alkalommal azt állította, hogy a legzseniálisabb erdőnyi politikus, ismét bevonják a politikába. Bontescu Victor egyike volt annakidején a nemzeti parasztpárt legjobbj szónokainak és közgazdászainak és ezért igen sokan exponáltak magukat a jelölése mellett.

Horia Maniu halála, valamint a Casa Autonoma igazgatói állásának betöltése következtében Hunyadmegyében két mandátum fog megüresedni s így valószínű, hogy Manóilescu és Bontescu is bekerülnek a parlamentbe. Az Autonom Pénztár igazgatói állásába, megbízható forrásból nyert értesüléseink szerint dr. Emil Sielariu hátszegi képviselőt jelölik, akit nemcsak agilis politikai tevékenysége, de nagy felkészültsége alapján is érdemesnek találnak a magas funkció betöltésére.

Itt említjük meg, hogy a hunyadmegyei választásokon a liberálisok minden valószínűség szerint Tatarescut, az averescanusok Gróza Pétert, a szociáldemokraták pedig vagy a csernivitzi Grigorovicot, vagy pedig M. Moskovicot jelölik.

A választásokra valószínűleg csak augusztus végén kerül sor.

Fényképezik? Okvetlen tekintse meg
az EMKE-drogéria fényképosztályába érkezett új, olcsó, minden igényt kielégítő gépeket, nagyítókat, fényezőket stb. Gépek: 1000 lejtől. Papirok nagy választékban!! Friss, olcsó vegyszerek. Vidékre postai szétküldés. Telefon 250.
EMKE-drogéria Cluj, Fótér és Deák F.-u. sarok.

A gyöngélt előre kell bo történt újabb negyedében, dítás is nyugkok trezorja meg tévedésélag megesók egy újabb S készíti a tő igazságszolgá síkra szállna, ta meg a k nem kellett i a lapoknak, felett igazulha tabb, sokfél mélyére szár lincselés vag hány kótyag nak kikabál

A botrány nem Hollywo lenül egy ne kettesben au totta szélnek nali háromke akart aludni vartalanul t ni csak egy t gen tud, hol kor egy betű álló színészt a másiknak e amit persze denhető pro az üzletnek e csak egy sze tudja kellően aki aláír val ha valaki kö odaadni vére az agyát, mié mos businessz ilyesmi legfel gatja, ők oda csup lolgok r csinálás műv kintettel lenn

A botrány, kipattant, egy Hogy egy sze sebb termész és annak is a washingtoni J át roppant me elnök felesége mával többek galott, akinek forjé történet vénytestületn sem lehet que jelenhessen a hát ezennel n ni, mint ahog mulasztotta é sának kifejez a tettek meze olvassuk, hog a botrányra terjesztett a kéri, hogy a meg máskor névsorát.

Történet ez etikett merev esászári udva cia” szórassa

Önkéntelen néger matróa életét mentet sekor és vag a hősi cselek busines-manu gerrel egy ült le egy as ezt a derek é derítették eg lába sem ért krácia néha emberi megb arnyalatok t méje odaát Delikát dolg t mi megért sünkűl. Szer egy fehér em lehet a sötéte

Amerikai botrány

A gyöngébb illegzetű olvasó kelvért előre kell bocsátanom, hogy ezuttal nem történt újabb kéjgyilkosság Frisco kínai negyedében, Chicago gépfegyveres banditái is nyugton hagyták e héten a bankok trezorjait, Texasban sem lincseltek meg tévedésből egy néget, mert állítólag megcsókolt egy fehér nőt, le még egy újabb Sacco- és Vintzetti-est sem készített a törvény öreit az amerikai igazságszolgáltatás szentsége érdekében sikra szállni, nem, mindez nem bolygatta meg a kedélyeket, a reggeli mellé nem kellett ilyen véres történetet tálnai a lapoknak, mert a közvélemény más felett izgultatott, valami sokkal dékább, sokkal bonyolultabb és a lelkek mélyére szántó dolog felett, mint egy lincselés vagy kéjgyilkosság, vagy néhány kótyagos európaítól jusztimordúnak kikabálni kivégzés lehet.

A botrány fészke ezuttal kivételesen nem Hollywood volt, nem láttak véletlenül egy nős filmsztárt idegen nővel kettőben autózni, Chaplin sem bocsátotta szelnek új felesége vendégeit hajnali háromkor, amikor végre egy verset akart aludni, nem, a hollywoodi élet zavartalanul tovább folyik és megütközni csak egy businesshez mit sem érő idegen tud, holmi embervásár felett, amikor egy heti 300 dollárral szerződésben álló színészt az egyik stúdió elküldöszözi a másiknak a gázi ötszöröse ellenében, amit persze nem a színész, hanem a mindenható produce vág zsebre. Monlom, az üzletnek ezt a finom fortélyoskodását csak egy szentimentális európeér nem tudja kellően honorálni, mert elvégre, aki aláír valamit, az kötelezi magát és ha valaki kötelezte magát 300 dollárért odaadni vért, az izmait, az idegeit és az agyát, miért ne keresen rajta az éllel mos businessman! Nyugodjunk meg, ilyesmi legfeljebb a mi kedélyünket igazgatja, ók odaát nem érnek rá ilyen csipesszolgolok mélyére mászni és a pénzcsinálás művészetének árnyalataira tekintettel lenni.

A botrány, mely az utóbbi hetekben kippattant, egészen más természetű volt. Hogy egy szóval jellemezzem: lényegesebb természetű volt. És amerikaiabb, és annak is a javából. Olvassuk tehát a washingtoni jelentést, mely szerint odaát roppant megütközést keltett, hogy az elnök felesége a legutolsó fogadás alkalmával többek között olyan asszonyt fogadott, akinek férje néger. Az asszony férje természetesen tagja az illinois törvénytestületnek, ami ugyebár korántsem lehet ott arra, hogy a felesége megjelenhessen a Fehér Házban. Tessék tehát ezennel megütközni és szörnyülködni, mint ahogy a jó Blease szenátor sem mulasztotta el, hogy megbotránkozttatásának kifejezését aljon. Blease szenátor a tettek mezejére is lépett, mert azt is olvassuk, hogy a déli államok nevében a botrányral kapcsolatban indítványt terjesztett a kongresszus elé, melyben kéri, hogy az elnök felesége vizsgálja meg máskor pontosabban a meghívottak névsorát.

Történt ez 1929-ben, nem a spanyol etkettől merev páncélja mögé rejtőzött eszásári udvarban, hanem a „demokrácia” szőrázá tett hónapban.

Önkéntelenül eszembe jut a Vestris néger matróza, aki két tucatnyi ember életét mentette meg a hajó elsüllyedésekor és vagy egymilliót kapott ezért a hősi cselekedetért egy százszerű alkalmas business-mantól, aki ugyanezzel a négerrel egy newyorki étteremben nem ült le egy asztalhoz. Ha jól emlékszem, ezt a derék életmentő néget úgy kipenderítették egy „fehér” hotelból, hogy a lába sem érte a földet. Hiába, a demokrácia néha a színek szerint osztja az emberi megbecsülést és vannak színeli árnyalatok, melyeken a fehér ember elmeje odaát nem tudja magát tultenni. Dehát dolgok ezek, nagyon távol esnek tőlünk mi megértésünkől és emberértékelésünkől. Szerintünk még sajnálatosan egy fehér ember koponyájában nagyobb lehet a sötétség, mint amilyen sávikszé-

nü lehet a legnégerőbb Kongó-néger ábrázata. Különösen olykor nem látjuk ezeket a botrányt okozó színárnyalatokat, amikor az éteremből kihajigált néger tucatnyi embert mentett, vagy történetesen a férje tehetsége jóvoltából

a Fehér Ház urnójének teacestyére legalább annyira illetékes, mint egy businessmannak asszonya, akinek sikerült ezer tönkretett egzisztencia árán kiverekedni az első millió dollárt. Mondom, ezek színeli árnyalatok,

ezekhez a mi demokráciánk kevés, haladni kéne a korrál, a civilizáció ütemével, hogy egyszer mi is elérjük a közép-kort, amelyből valami érthetetlen véletlen egy időre kiragadott.

E. V.

Az új csekk- és váltójogi javaslat a hágai kereskedelmi egyezmény szellemében készült el

A váltó- és csekkrezsím reformja meg fogja szüntetni a végrehajtásnak jelenleg nehézkes formáit

(Bucuresti-Bukarest, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kényszerregegyeségről szóló törvény megszavazása után Junian igazságügyminiszter most újabb törvényjavaslaton dolgozik, amely radikális változásokat készít elő a most érvényben lévő váltó- és csekk-törvényről. Mig a kényszerregegyeségről szóló törvény elsősorban az adósok érdekeit kívánja megvédeni, az új váltótörvény a hitelezőknek ad sokkal tágabb lehetőséget tárcaköveteléseik érvényesítésére. Az új csekk- és váltótörvényt az új kereskedelmi kodextól teljesen függetlenül készíti elő a kormány és fogja parlament

elő hozni. Az új törvény mindenekelőtt is teljesen megszünteti a váltókeresetek mai nehézkes formáit. Az új díszpozíciók szerint a váltó egyet fog jelenteni a végrehajtási jogcímmel. Az adós a végrehajtás ellen nem fog a váltót illető kifogásokkal élhetni és azt csak egy akadályozhatja meg, ha bizonyítja, hogy fizetett, vagy hogy a váltó hamis. Az összes, ma érvényben lévő kifogásokat megszünteti az új törvény. Ugyanez a megszünteti a törvény azokat a nehézkes formákat, amelyek a csekk kifeje-

tését ma akadályozzák. Hasonlóképpen véget vet a törvény azoknak a anomáliáknak, amelyek a be nem váltott bank-utalványok körül keletkeztek. Általában a két törvény tendenciája az, hogy a romániai váltó- és csekkrezsímet összehangba hozza a külföld idevonatkozó törvényhozásával. Hágában nemrég huszonhét állam képviselői egyezményt írtak alá, amelyben a csekk- és váltóforgalomra vonatkozó egységes rendelkezések alapelvei voltak lefektetve. Az új törvény ezeket az alapelveket ülteti át a valóságba.

Megindult az első komoly küzdelem a kormány és az ellenzék között

Az ellenzéki pártok vezérei a régenstanácsnál tiltakoztak a közigazgatási reform ellen

A liberálisok, lupisták és averestanusok kivonultak a parlamentből — a kormány nyugodt

(Bucuresti-Bukarest, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Minden jel arra mutat, hogy a közigazgatási reform tervezete körül megindult az első komoly harc a kormány és az ellenzék között. Bukaresti jelentés szerint dr. Lupu ma délelőtti audiencián jelent meg a régenstanács előtt és kijelentette, hogy a közigazgatási reform, amelyet a nemzeti parasztpárt megszavaztatni készül, veszélyezteti a román nemzeti egységet és káros kihatással van az állami életre. Épen ezért Lupu kijelentette, hogy amennyiben a javaslatot a nemzeti parasztpárt a parlament elé terjesztene, ő és hívei kivonulnak a parlamentből és annak munkájában többé nem vesznek részt.

legértékesebb embereit, semmi veszíteni valója nincs egy olyan akcióban, amelyben a liberálisokkal együtt haladhat. Annál is inkább, merthízzen Averescu tábornok politikai jelentősége annyira csökkent, hogy a néppárt egymagában a nevelőegység veszedelme nélkül nem indíthat és nem folytathat le semmilyen akciót. Lupu pedig egyszerűen azért kellemetlenkedik a kormánynak, mert a parlamentben nemrégien lepleztek le munkügyi minisztersége alatt viselt dolgait Jorga semleges maradt.

őszel fogja megszavaztatni és ezért a liberálisok most még nem vonulnak ki a parlamentből. Ezzel az értesüléssel szemben Vaida Sándor belügyminiszter ma délután a kamara folyosóján kijelentette az Uj Kelet munkatársának, hogy a kormány feltétlenül még ebben a szesszióban megszavaztatja a közigazgatási reformot. Ebben az esetben a liberálisok, az averestanusok és lupisták határozatukhoz híven végleg kivonulnak a parlamentből és a kormány ellenzék nélkül marad. Információink szerint a kormányt hidegen hagyják az ellenzéki manőverek, amelyek semmit sem fognak változtatni a politikai helyzeten.

A „Lupta” információi szerint a közigazgatási reformot a kormány csak

Bratianu Vintilát kifütyölték Csernovitzban

A liberálisok vasárnap nagygyűlést tartottak Csernovitzban. Beszéltek Nistor, Lapedatu, Argetoianu, Duca és Bratianu Vintila, akik valamennyien támadták a kormányt és különösen a közigazgatási javaslatot. Vintila kijelentette, hogy holnap a régenstanácshoz megy — nem azért, hogy a kormányt buktassa meg hanem hogy megvédje az országot. A gyűlés végén a liberális korifeusokat a közönség kifütyölte és lehurrogta. Majd verekedés is támadt, miközben öten meg is sebesültek, akiket a közeli gyógyszer-tárakban kötöztek be.

kodni. Ami a megyéket illeti, az egyetlen újítás a megyei közigazgatás végrehajtószerveinek választásában áll és ez a szerv nem a megye prefektusa, hanem a megyei tanács elnöke lesz. A megyékből előálló magasabb közigazgatási szerv nem képez majd a szó szoros értelmében vett kerületet, szorosan megállapított határokkal. A törvény fogja majd megállapítani azokat a szabályokat, amelyek ezt az új szervet közelebbről meg fogják jelölni. A törvény új autoritást kreál nem pedig új kerületet. A törvényjavaslat megszervezi a kormányzervek hierarchiáját a belügyminisztertől kezdve. A miniszter és a prefektusok közé kerülnek a miniszteri igazgatók, a prefektusok után jönnek a főszolgabírók és a szolgabírók és végül a helyi autonómia. Utóbbit biztosítani kell mindaddig, míg csak az állam magasabb érdekei nem lesznek érintve. A törvénybiztosítást kell ezért a polgároknak a magasabb közigazgatási hatóságokon kívül lesz módjuk az igazságszolgáltatásnál és a közigazgatási bíróságoknál is keresniük a maguk igazát. Ezenkívül speciális fórumként minden egyes igazgatóság mellé helyi revíziós bizottságot neveznek ki, amelynek felelősségi fő-ruma a központi felülvizsgálati bizottság lesz.

A kivonulás okai Kétségtelen, hogy a három ellenzéki pártnak ez a kormánnyal szembeni együttes magatartása új helyzetet teremt politikai életünkben. A nemzeti parasztpárt kormányzásának első hét hónapos tevékenysége alatt ugyszólván egyetlen komoly ellenzéki akcióval sem találkozott. A harci riadót most Bratianu Vintila fujta meg. A liberálisok vezére elvi ellensége minden haladó reformnak, amely a liberálisok hatalmának végvárait megdönthetné és különösen esküdt ellensége annak a gazdasági és pénzügyi politikának, amelyet a nemzeti parasztpárt inaugurált kormányzásának első hét hónapja alatt. A liberális párt vezetői valamennyien a parlamentből való kivonulás és az ellenzékkel való koalíziós ellen foglaltak állást, de végül is kénytelenek voltak engedni a harcias törzsfőnök pressziójának. Averescu és Jorga magatartása természetesen a néppártnak, amely rendre elveszítette

1929 július 2.

zát jatok!

an. Gyakorlatilag vallásos ügyben a és annak a dön-olt és nines olyan nek az egész zsi- minden döntését imbor és buz-erint mindig meg- megbecsülte a zsi- szabály: a val-nyúló az erősebb, melkül tuloz és eg többsége képte- anit, hogy az élet t koruk fehhaga-azat, kiket koruk almárokna bes- sidő valláspár-obb ellentét mint Sámmai iskolája azt mondotta ró-ő Isten igéi, de erint marad, mert megértőbbek. És teljesen a későbbi említtük, a jah- s tetelről azt ha- g sem Hillől sem arad, hanem eg-geredményében a senki sem dönt- do rálási ügyek- a az egész zsidó- re nt az egész zsi-

tválasztás

Bontescu, Iskák Ta- és Mos-

kombináció sze- vadmegyei man- Bontescu Victort által a Nemzeti kiről az elhunyt zt állította, hogy politikus, imét Bontescu Victor a nemzeti pa- okainak és köz- sen sokan expo- e mellett.

alamint a Casa állásának betöl- llésmegyeiben két dni s így való- és Bontescu is e. Az Autonom eába, megbiz- tesüléseink sze- hátszégi képv- agilis politikai felkészültsége alálnak a magas

a hunyadme- rálisok minden rescut, az ave- t, a szociáldé- csernovitzí Gri- M. Moskovicsot szintűleg csak

e meg an igényt apirok nagy telefon 250. sarok.

Megingott a francia kormány helyzete

Poincaré haladékkérő intervencióját az amerikai kormány kereken elutasította. Apárisi lapok már a kormány bukásáról és koncentrációs kabinet alakulásáról irnak

Páris, július 1. Az angol munkáspárt győzelmének első külpolitikai hatása jelentkezik. Bár látszólag semmi összefüggése nincs az eseménnyel, mégis bizonyos: Amerika nemcsak saját iniciatívájából utasította vissza Poincaré újabb intervencióját a francia hadiadósságok augusztus elsején esedékes részleteinek elhalasztása érdekében. Már a munkáspárt győzelmének első napjaiban kijelentette Henderson, az új külügyminiszter, hogy Anglia nem fogja többé támogatni azt a nebutsvirágpolitikát, amely ezideig Franciaországgal, helyesebben Poincaréval a bankokráciára s finanszkapitalizmusra támaszkodó kormányával szemben érvényesült.

Dawesnek, az új londoni amerikai követnek Londonba való érkezésével ez az új szellem — úgy látszik — realizálódott. Amerika kereken visszautasította Poincaré haladékkérését — és ezáltal megrendítette pártját és kormányának helyzetét. Franciaországnak fizetnie kell végre és nemcsak fizetnie.

A szenzációs külpolitikai eseményről alábbi jelentéseink számolnak be:

Nincs többé haladék

Páris, július 1. A minisztertanács ülésén bemutatott a washingtoni francia nagykövet jelentését, melyben közli, hogy amerikai kormányrésztől hivatalosan tudomására adták, hogy Amerikának nem áll módjában fizetési halasztást adni Franciaországnak a 400 millió dolláros hadiadósságrészlet tekintetében.

Páris, július 1. Poincaré miniszterelnök tegnap a kamara pénzügyi és külügyi bizottságának az ülésén is bejelentette, hogy az amerikai kormány elutasította a francia újabb intervenciót az augusztus elsején esedékes négy-százmillió dollár hadiadóssági részlet fizetésének elhalasztására.

Stimson amerikai pénzügyi államtitkár barátságos hangú jegyzékben közölte a francia kormánnyal, hogy az alkotmány nem ad hatalmat sem Hoover elnöknek, sem a kormánynak esedékesre való fizetések tekintetében halasztásadásra s a törvényhozó testületek összehívása most lehetetlen.

mert úgy a szenátus, mint a képviselőház tagjai közül számszerűen Amerika területén kívül tartózkodnak.

A külügyi bizottságban a miniszterelnök annak a meggyőződésének is kifejezést adott, hogy augusztus 15-ike előtt a politikai konferencia nem lesz összehívható, mert a kellő előkészítési időt vez igénybe s nem hihető, hogy ez időpont előtt a technikai albizottság is elkészülhessen. A nemzetközi jóvátételi pénzügyi tervezetnek kidolgozásával.

Visszavonulás...

Páris, július 1. A miniszterelnök a sajtó képviselői előtt ismertette Stimson pénzügyi államtitkár válaszát, melyben azt hangoztatja, hogy a parlament összehívása esetén sem valószínű, hogy Franciaországra kedvező ál-

lást foglalás történhessenek, az elnöknek pedig nem áll jogában fizetési halasztást adni.

Poincaré a helyzetről nem tett semmiféle kijelentést, ennek ellenére azt kombinálják, hogy a kormány vissza akar vonulni.

A váratlan kormányválságot, melynek tényleges fennállását egyelőre fenntartással kell fogadni, politikai körökben a nemzeti egység nagy minisztériumával akarják megoldani, mert egyik párt sem óhajtja vállalni egyedül az amerikai hadiadóssági ügy megoldásának hálátlan feladatát. Politikai körökben emellett azonban emlékeztetnek arra is, hogy a jelen helyzetben aligha lehetne megfelelő utódot találni, akár Poincaréval, akár Briandnak.

Caillaux előtérben — Briand lemondott?

Páris, július 1. Caillaux volt miniszter, a radikálisok egyik vezére ma választói előtt mondott beszédében kiemelte, hogy amennyiben a kormányok a jóvátétel végleges rendezésének módját a Joung-tervezet elfogadása által magukévá teszik, haldéktalanul következnie kell a rajnai területek kiürítésének.

Politikai körökben feltűnést keltett, hogy Caillaux tegnapi beszédében az Amerikával kötendő egyezmény ratifikálása mellett foglalt állást.

Azt kombinálják, hogy Poincaré és Briand lemondanak, amint a nagykövet jelentése Washingtonból megérkezik. Egyesek már azt is tudni vélik, hogy Briand már a tegnapi minisztertanácsban előterjesztette formális lemondását. Nincs kizárva, hogy esetleg koncentrációs kormány alakul, mert hírek szerint egyik párt sem meri vállalni a felelősséget a háborus adósság fizetési kötelezettsége tekintetében.

Ahogy London reagál London, július 1. A déli lapok közlik

MISS EUROPA

SIMON BÖSKE

megerősíti a Tokalon crém és puder rendszeres használatát által elért csodálatos eredményeket.

„Boldog és büszke vagyok, hogy az 1929-es nemzetközi szépségversenyen Európa szépségkirálynőjének választottak. Sikeremet legnagyobb részben a Tokalon Crème rendszeres és naponkénti használatának köszönhetem, amely kiváló tápláléka a bőrnek. Valóban csodálatos hatása van ennek a krémnek, amely megőrzi a bőr tisztségét, frissességét és fiatalosságát. Nélkülszínű kiegészítője a Tokalon puder, amely lehetővé teszi, hogy órákon keresztül táncoljak egy túlfűtött teremben, az arcbőr mégis tiszte és friss marad és gyönyörű teint lesz az eredménye a puder használatának. Csak ajánlani tudom azoknak az asszonyoknak és leányoknak, akiknek hivatásuk és foglalkozásuk megkívánja, hogy minél kellemesebb külsővel jelenjenek meg, tegyenek egy kísérletet a Tokalon puderrel. Én magam is azt használom minden reggel.

Kifejezetten és minden megszorítás nélkül felhatalmazom a Tokalon Rt.-t, hogy közölje a fenti bizonyítványt, amelynek szövegét helybenhagytam nevem és címem megjelölésével, egészében, vagy részben fényképpel vagy fényképpel. A Tokalon Rt. részére tartom fenn az egyedüli jogot, hogy nevemet és bizonyítványomat pudereire és szípió krémekre felhasználja. Ez a felhatalmazás jogot ad a Tokalon Rt.-nek, hogy reklámjait a világ minden lapjában, minden nyelven és amny időn keresztül, hirdesse, ahogy szükségesnek látja anélkül, hogy ezért bármilyen díjazásra jogot tarthatnék.”

SIMON BÖSKE s. k.

a francia kormányválság hírére s megírják azt a kombinációt, hogy a kormány visszalépése esetére koncentrációs kabinet vennie át az ügyek vitelét. Az angol fővárosban nem turozzák a francia válsághíreket.

ben, hogy ily módon is jóindulatu támogatásban részesítse az olaszokat és a magyarokat. Sacher vezérőrnagy elhoz a nyilatkozatához még hozzátesszi, hogy „Ausztriában épen elég áldozatkész és rátermett emberanyag van”, hogy ezt a védelmet rövid időre elláthassák. Azonban a vezérőrnagy ellenszolgálatást is követel a Heimwehr számára Magyarországtól és Itáliától és pedig fegyvereket a bécsi munkásság és a köztársasági „Schutzbund” ellen. A jóindulatu semlegesség azonban azt is jelenti, hogy Itália számára adott esetben meg kell nyitni az osztrák déli határokat. A tiroliak közhangulata azonban az ilyen engedmény számára nem lett volna kedvező. A tiroli milícia képviselői a tanácskozások során rá is mutattak arra a veszedelemre, ami a határ megnyitása esetén beállhatna.

A lapok hevesen tiltakoznak katonai személyeknek ilyen természetű politizálására és a „Neue Freie Presse” a bizalmatlanságtól és veszedelmektől tiltott Európában nagyon is veszedelmes játéknak tartja a tiroli Heimwehnek ezt a mostani szerepét, amely föllötte alkalmas arra, hogy a Jugoszlávia és Ausztria között fennálló jóviszonyt elmérgesítse.

Az osztrák kormány mindezekig nem nyilatkozott a Heimwehr leleplezéséről. De dr. Slama igazságügyi miniszter egy nagynémet gyűlésen olyan kijelentéseket tett, amelyek igazolni látszanak Sacher őrnagyot. Slama kijelentette, hogy a Heimwehr ellen nincs semmi kifogásuk, mindaddig, amíg a csendőrség és a rendőrség gyöngének bizonyul arra, hogy Ausztriában a rendet fenntartsa. Ausztriában ma mindenki meg van róla győződve, hogy baloldaltól az ország alkotmányját nem fenyegeti veszedelem. A Heimwehrt pártcélokra felhasználni azonban nagyon is aggodalmas tünet és ezt mindenki a reakció porvokálásának tekinti.

Szörnyű véget értek a Bódeni tóba lezuhant repülőgép utasai

A lezuhant repülőgép a tavon kettévált és három utas a pilótával együtt elsüllyedt a tó vizében

Berlin, július 1. Friedrichshafenből jelentik, hogy Lindau közelében tegnap a Bódeni-tó felett egyik utasszállító repülőgép lezuhant. Öt utas közül kettőt kimentettek. Három utas és két pilóta a tó vizében leltek halálát.

Újabb jelentés szerint a Süddeutsche Lufthansa Lindau közelében a Bódeni tóba zuhant gépének halott utasai után ma egész nap folytatták a kutatást, de eddig semmi eredménnyel.

A katasztrófáról szemtanúk azt mond-

ják, hogy a gép saltó után olyan erővel vágódott a vízre, hogy először a pilótával azonnal levált. A víz az utaskabinon támadt résen betódult s az utasok közül hárman mielőtt segítség érkezhett volna a repülőgép-ronccsal együtt elsüllyedtek a tó vizében. A katasztrófa pillanatában a motor is felrobbant és a gép is tüzet fogott, de az már nem súlyosította a helyzetet, mert a kettévált gép vizet ért.

Az osztrák Heimwehr parancsnoka titkos megállapodást kötött háboru esetére, hogy Jugoszlávia ellen az olaszokat és magyarokat támogatja

(Bécs, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától). Az osztrák főváros progresszív körei és az egész liberális és demokrata sajtó felháborodással tárgyalja azt a leleplezést, amely a napokban fényt derített a pártcélokat szolgáló Heimwehr politizálására. Az esetet az „Arbeiterzeitung” leplezte le. Lefényképezett aktákkal bizonyítja az újság, hogy a Heimwehr kötelező nyilatkozatokat tett arra

az esetre hogy egy olasz-magyar-délszláv háboru törne ki. A közölt akták szerint tavaly májusában Salzburgban Sacher vezérőrnagy írásos nyilatkozatot tett, hogy a stájer Heimwehr egy olasz-magyar-jugoszláv háboru esetén nem tartja meg semmilyen körülmények között semlegességét, hanem Ausztria déli határát erőteljesen meg fogja védeni a délszláv elemekkel szem-

Pékek!

Száraz

tűziléc

kapható:

Fischer-fatelep

Str. Enescu 15. (Gyufagyár-ucca)
Telefonszám: 1300.

A r
a t

(Bucurēsti-Kelet tud.) A ruakacsolta n rehatja a k sítást amely a zsidó kultu tervezett jav hogy minden ti számban al su hitközsége az elnökválas sebbésben módjában fo nisztériumnal zi, amely un alapján áll, hitközségbe hogy a módó dese esetén nagyobb an fog működni ségan tanács elnök, Vlad részvételével, rozták, hogy viselőinek eg sem változtat

A különböz szetesen önő a harcot a k Zsidó Parlam audienciát ké genstanács az jövő hét hétf diencián rés zsf országgy rower szenató hitközségek s lője. Ez a d régenstanács lan veszedelm törvénytervez néző magába

A legérthet ben a kérdé niszternék ak katársának m ben a zsidóság takozását egy nősíti.

— Valóban miniszter — hogy valaki sággal, amely zik az ellen, volta abban keretén belül lős gyakorlatá neolog, a reg tusan belül. de egyuttal a igyekszik g mereti szabad manyzó elveit A módosításo a kijelönböző területén kijö mörtilés lehet Az újságró

Ért
Megnyilt

„Hot
Str. Pictor
A királyi p a c 100 moder központi t hideg-és m fon áll a v Nagyon el a tarifából

„Venc
M

A régenstanácshoz fordul a zsidóság a tervezett kultuszmerénylet ellen

A kormány makacsul ragaszkodik javaslataihoz

(Bucuresti-Bukarest, július 1. Az Uj Kelet tud.) A kormány ugylátszik megmakacsolta magát, hogy mindenáron végrehajtsa a kultusztervezet módosítását, amely tudvalevően egyet jelent a zsidó kultuszelet szétrombolásával. A tervezett javaslat ugyanis megengedi, hogy minden helységben tetszés szerinti számban alakulhatnak különböző rituális hitközségek, ami azt jelenti, hogy ha az elnökválasztásnál valamely csoport kisebbségben marad, úgy holnap már módjában fog állni bejelenteni a miniszteriannak, hogy a vízmei, vagy belzi, amely munkási vagy szigeti ritus alapján áll, és ezen a jogcímen külön hitközségbe tömörül. Egész bizonyos, hogy a módosítás törvényerőre emelkedése esetén néhány éven belül minden nagyobb városban tíz-tizenöt hitközség fog működni. Tegnap a miniszterelnökség tanácskozás volt Maniu miniszterelnök, Vlad és Costachescu miniszterek részvételével, amelyen állítólag elhatározták, hogy a javaslaton a zsidóság képviselőinek együttes tiltakozása ellenére sem változtatnak.

A különböző zsidó szervezetek természetesen türelmiával folytatják tovább a harcot a készülő merénylet ellen. A Zsidó Parlamenti Klub titkársága utján audienciát kért a régenstanácstól. A régenstanács az audiencia időpontját a jövő hét hétfőjére tűzte ki. Ezen az audiencián részt fog venni dr. Fischer József országgyűlési képviselő, dr. Niemerower szenátor, főrabbi, valamint a régi hitközségek szövetségének egy képviselője. Ez a delegáció ismertetni fogja a régenstanács előtt azokat a beláthatatlan veszedelmeket, amelyeket a kultusztervezet módosítása a zsidóságra nézve magában rejt.

A legérthetlenebb a magyartartása ebben a kérdésben Vlad Aurél kultuszminiszternek, aki egy bukaresti lap munkatársának nyilatkozatot adott, amelyben a zsidóságnak a módosítás elleni tiltakozását egyszerűen skjlonosnek minősíti.

— Valóban különös — mondja Vlad miniszter — és jafán egyedülálló eset, hogy valaki nem akar élni a szabadsággal, amelyet adnak neki, sőt tiltakozik az ellen. A régi törvény abszurd volta abban áll, hogy csak két ritus keretén belül enged meg a zsidó vallás gyakorlását: Erdélyben ortodox vagy neolog, a regátban pedig a spanyol rituson belül. Ez nemcsak abszurdum, de egyuttal azt jelenti, hogy pressziót igyekeznek gyakorolni emberek lelkiismereti szabadságára, amelyet a mi kormányzó elveink nem engedhetnek meg. A módosítások célja az, hogy megadja a különböző ritusoknak az egész ország területén külön hitközségekbe való tömörülés lehetőségét.

Az újságíróknak arra a kérdésre: mit

szól a miniszter ahhoz, hogy a zsidó vezetők késhegyre menő harcot akarnak folytatni a módosítás ellen, a következőket válaszolta Vlad miniszter:

— Szeretném látni őket, hogyan fognak — szokás szerint — a külföld előtt amiatt tiltakozni, hogy Nagyrománia kormánya túlságosan sok szabadságot engedélyez nekik. A módosítás egyébként nem akadályoz senkit abban, hogy a jelenlegi csoportok valamelyikében maradjon, vagyis nem kötelezem elkülönülésre a ritusokat.

Eddig szól a kultuszminiszter nyilatkozata, amely valóban nem árul el sok államférfiúi bölcsességet. Vlad Aurél alkalmammal csakugyan összetevészi a szabadságot a szabadsággal. Vajjon, ha a görögkeleti ortodox, vagy görög-patolikus felekezetről volna szó, ugyanezt az álláspontot képviselné a kultusz-

miniszter? Vajjon megengedné, hogy minden ortodox keleti egyházközség anynyi részre szakadjon, ahány veszedelmes csoport csak találtaik benne? Gondoljunk csak arra, milyen üldözésben vannak azoknak a keresztény szektáknak, amelyek mostanában az ország különböző részeiben felütöttek a fejüket. Miért lett olyan nagylelkű egyszerre a kultuszminiszter éppen a zsidóknál? Miért fáj egyszerre oly nagyon neki a zsidók lelkiismereti szabadsága?

Ebben a kérdésben csak egyetlen igazságos megoldás lehet, és pedig: rábizni magára a zsidóságra a kérdés eldöntését. A zsidóság maga határozza meg, hogy miképpen akarja megszervezni kultusztervezetét a kormánynak ebben a tekintetben egyetlen kötelessége van: lehetővé tenni, hogy ez az akaratmegnyilvánulás minél szabadabb és minél igazságosabb formában megtörténjen. Amire

azonban most készül a kormány, nem egyéb, mint a zsidó kultuszelet tudatos szétrombolása a „divide et impera” jól bevált receptje szerint.

A magyar párt elnöke a Kamarában tiltakozott az irredenta vádak ellen

Raducanu munkaügyi miniszter a kormány munkás-programjáról

(Bucuresti-Bukarest, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara június 26-iki ülésén emlékeztetesen Jorga azzal vádolta meg gróf Bethlen Györgyöt és a magyar párt többi vezetőit, hogy nagyváradi nagygyűlésük alkalmából irredenta beszédek tartottak. A magyar párt elnöke a kamara mai ülésén válaszolt Jorgának és leszögezte, hogy a nagyváradi gyűlésen 2000 ember vett részt, jelen volt a rendőrség is. A gyűlésen egyetlen kijelentés sem hangzott el az ország ellen, a szónokok a kisebbségek nehéz helyzetét vázolták és lojalitást kértek a kormánytól a kisebbségekkel szemben. Az irredenta vádak az „Universul” koholta, amelynek álli-

tásaival szemben tanu a nagyváradi „Tribuna” tudósítása és a gyűlésen résztvevő 2000 ember, hogy a gyűlésen semmilyen államellenes kijelentés nem hangzott el.

Vajda belügyminiszter tudomásul veszi a Magyar Párt újabb lojalis nyilatkozatát és arra kéri a magyar képviselőket, hogy forduljanak az illetékes miniszterekhez minden egyes sérelem esetében mert a kormány ki akarja elégíteni a kisebbségek kívánságait. A kormány azon lesz, hogy ne történjenek olyan dolgok, mint a liberális éra alatt, de nem akarja a genfi malomra a vizet hajtani.

Ezután Raducanu munkaügyi minisz-

ter válaszolt Mironescu szocialista képviselő megkérdésére elhangzott interpellációjára. Kijelenti, hogy a kormány mindent megtehet és meg is akar tenni a munkásság érdekében, mégis örülne, ha egyik szocialista képviselő hosszabb interpellációban fejtené ki a munkásság álláspontját, hogy válaszban részletesen kifejthesse a kormány programját és célkitűzéseit a munkáskérdésben.

Ezután dr. Hegedüs Nándor szólalt fel a kényszeregyességi törvényjavaslat vitájához. A magyar párt nevében általában elfogadta a javaslatot, de kérte, hogy a javaslat legyen tekintettel a erdélyi kereskedelem kívánságaira is.

Lezajlottak a cionista kongresszusi választások

(Cluj-Kolozsvár, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap egész Erdély területén lezajlottak az ezévi kongresszusi választások. Elsőszöben történt meg, hogy az egyes erdélyi cionista frakciók külön listával veték fel a küzdelmet az eddigi megegyezéses, egységes lista helyett. A pártok közötti vetélkedés rendkívüli élénkséget hozott az erdélyi cionista közeletbe. Már hetekkel ezelőtt megindult a választási agitáció, amely különösen Kolozsváron öltött impozáns formákat.

A legtöbbben Kolozsváron adták le szavazatukat. A Zsidó Nemzeti Szövetség helyiségeiben felállított urna előtt reggel kilenc órától kezdve este hét óráig szakadatlanul vonultak fel a szavazók. A ház, amelyben a választási iroda működött, falragaszokkal és plakátokkal, röpcédulákkal volt elborítva, amelyek meggyőző szavakkal invitálták a választókat a különböző listákkal való szavazásra. A Szövetség központi irodája előtt reggeltől estig rendkívül

élénkség uralkodott. Az egyes frakciók választási kortesei autókon és konfliktusokon szakadatlanul szállították a szavazókat. A ház előtti térséget Kolozsvár lelkes cionista ifjai és leányai töltötték meg, akik ugyszólván reggeltől estig permanenciában voltak, de a fő kortesek utasításai alapján kiszálltak az egyes városrészekbe, hogy a még használható szavazatokat, illetőleg szavazókat felhajtják.

A Szövetség emeleti helyiségeiben dr. Weisz Jenő foglalja el a választási bizottság elnöki tisztségét, akinek a pártok bizalmi férfainak egész sora aszisztált. A hangulat rendkívül kedélyes volt mindvégig. A bizalmi férfiak derűs és főleg epés megjegyzései között leforgatták a választási esélyeket. Kolozsvárról a Hitachdut és a klal-mizrachi lista hívei fejtették ki a legeredményesebb propagandát és így evidens volt, hogy Kolozsváron a két lista között fog az elsőség eldőlni. Néhány szavazatot meg kellett semmisíteni, mert

a szavazók járatlanságuk folytán megsértették a választás titkosságát és kinyitott szavazólapot akartak az urnába bedobni. Ötvenhét szavazatot függőben tart a bizottság, mert a szavazás a választói listák lezárása után kiváltott sékkel történt.

Az érvényesen leadott szavazatok összeszámolása után Kolozsváron a választás képe a következően alakult ki: az 1. számú klal-mizrachi lista 165, a 2. számú Aviva-Barisszia lista 67, a 3. számú Hitachdut lista 193 és a 4. számú revizionista lista 47 szavazatot kapott.

A vidéki városokból még nem futottak be a hivatalos eredmények. Az eddigi jelentések szerint azonban a vidéken a helyzet egészen másképpen alakult. Az Aviva-Barisszia és a klal-listák vezetnek, amelyeket csak néhány szavazat választ el egymástól, a harmadik helyen a Hitachdut, a negyedik helyre pedig a revizionisták listája került.

Értesítés!

Megnyilt Bucurestiben, a főváros központjában a

„Hotel Venetia”

Str. Pictor Grigorescu 12. szám. A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriei.

100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hideg- és melegvíz. Lift, fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó urak a tarifából 25% rabatot élveznek. Tisztelettel

„Venetia-szálloda” vezetősége MOISESCU tulajdonos.

Első Nagyvárad (Oradeai) Középiskolai Zsidó Diákokotthon kóser Flunternátus

megnyílik szeptember elején. Felvesz kereskedelmi, liceumi és polgári iskolai (gimnáziumi) tanulókat. Kívánatra prospektust küld és minden iskolai ügyben felvilágosítással szolgál az internátus vezetője: Szilágyi Adolf tanár Oradea, Str. Delavrancea (Ritook Zs.-u.) 17.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Matton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 Helyettes szerkesztő: Hátszegi Ernő,
 Str. Lipscani 91.
Az Uj Kelet cikkeinek utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Kedvező eredménnyel végződtek a nagyváradi írásbeli bakkalaureátusi vizsgák. Nagyváradról jelentik: szombaton hirdették ki Nagyváradon a bakkalaureátusi vizsgák írásbeli eredményeit. Az eredmények általában kielégítőeknek mondhatók, amennyiben a vizsgára jelentkezett 153 diák közül harmincat utasítottak el a szóbeli vizsgától. Meglepetést keltett, hogy a zsidó liceum 30 diákja közül kilencet buktattak el az írásbelin, ami a tavalyi eredményekhez képest egészen váratlanul rossz eredmény. Ezzel szemben a Gojdu liceum magyar tagozatának mind a 18 vizsgára jelentkezett jelöltje szóbelire lett bocsátva.

— Ezer zsidó a newyorki rendőrség szolgálatában. Newyorkból jelentik: A newyorki rendőrségben ezidő szerint ezer zsidó teljesít szolgálatot. Míg 1914-ig a rendőrségnél alig néhány zsidó volt alkalmazásban, a világháború óta ez a szám jelentősen megnövekedett. A legtöbb zsidó rendőrtiszt kelet-európai bevándorlók köréből került a rendőrségre. A legtöbbje már ugyan Amerikában született de hazáról zsidó nevelésben részesült. Érdekes, hogy a zsidó rendőrök és szülők egyesületét létesítették ezen a címen: Schnorim Society. A zsidó rendőregyesület célja, hogy tagjai között élése a zsidó érzést és kifejlessze a társadalmi életét. 1928 február 5-ikén, a cionista szervezet 60 éves jubileuma alkalmával a Schnorim Society rendőregyesület teljes díszben és saját zászlója alatt vonult fel a cionista körmenetben. Az egyesület elnöke Abraham Brawermann. A newyorki zsidó rendőrök és rendőrtisztek egyesületének, mint a nagyobb newyorki zsidó szervezeteké, saját temetője van.

Schwartz Menyhértné
Ort. Zsidó Leánynevelő-intézete -- Internátusa
 Oradea. Szaniszló-utca 13.
 Elemi, gimnáziumi továbbképző és kereskedelmi iskolai leányok részére. Kívánatra prospektust küldök.

— A „Garabonciás”. Erdély legjobb és legolcsóbb illusztrált vicclapja, félévi fennállása alatt országjárta magáért a nagyközönség tetszését. A lap szerkesztője Gara Ákos, munkatársai pedig az ország legjobb humoristái. Illusztrátora Fuchs József, a fiatal gárda egyik nagy tehetséggel rajzolója. Szenczióciások a lap címrajzai, viccanyaga, sporthumora és satirikus rovatai. A Garabonciás főarcsége azonban a páratlan olcsósága, mert a legszebb kivitelben számonként 6 lejért, egész évi előfizetésben 140, fél-évben 80 lejért kapható. Kiadóhivatal: Oluj, Str. Saguna 3.

— Aranyeres bajoknál, béldugulás, repedés, kelés, gyakori vizelési inger, derékfájás, mellszorulás, szivdobogás és szédülési roham esetében a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata mindig kellemes megkönnyebbülést, sőt gyakran teljes gyógyulást eredményez. A belső bajok orvosi az igen enyhe hatásu Ferenc József vizét sokszor mindennapi használatra reggel és este egy-egy félpohányi mennyiségben rendelik. Kapható gyógyszerárakban és fűszerüzletekben.

A gonorrhoea következményei és gyógyítása.

A gonococust 1878-ban fedezték fel, mint a gonorrhoea kórokozó bacillusát. Mikroszkópon keresztül nézve két iker babszemhez hasonlít. Ha ma valaki gonorrhoeáról beszél, az egyúttal egy sereg komplikációt, visszahatást és kellemetlenséget is jelent, vagyis valósággal megkeseríti az életet, mert az átkos baj egyénről egyénre terjed és kiterjed a családra és fajra is. Minthogy gyakran tehetetlenek vagyunk a gonorrhoea-fertőzéssel szemben, valósággal az lett a közhité, hogy ez a legfájdalmasabb kellemetlenség, ami csak az embert életében érheti. Ez a vélemény azonban már a múlté — mint azt a montpellieri Dr. Males mondja — és ez a PAGEOL felfedezésének köszönhető. A PAGEOL hatása nem az, mint a különböző kenőcsöké, amelyek csupán fájdalomcsillapítók. Kémiai összetétele ugyanis lehetővé teszi, hogy a beteg cellulákkal egyesüljön és miután a gonococcusokat kiölte, megfiatalítja ezeket és semlegesíti a toxikonait. Kétségtelenül kiváló gyógyszernek tekinthető az ilyen természetű betegségek ellen, elsősorban pedig a gonorrhoea ellen.

Dr. Lassabatie (Franciaország.)

A PAGEOL minden gyógyszerárban és drogériában kapható.

Amnesziát kaptak a zálogházak is

Egy szenzációsnak ígérkező tárgyalás szürke vége

(Cluj-Kolozsvár, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától). A kolozsvári törvényszék első szekciója előtt a tegnapi nap folyamán folyt le a kolozsvári zálogházak ellen beadott bünvádi feljelentés pere. A feljelentést annak idején Hatos Florian volt zálogháztulajdonos adta be és azzal vádolta a kolozsvári zálogházakat, hogy klienseiktől törvény által meg nem engedett uszarakamatot szedtek. Hatos Florian a feljelentéséhez mintegy 25 zálogcédulát csatolt, amelyekkel igazolta, hogy a zálogházak az ékszerük után a megengedett 30 százalékos helyett 45 százalékos, a ruhanemük után pedig 35 százalékos helyett 50 százalékos kamatot

szedtek. Arra való tekintettel, hogy Hatos Florian valamikor szintén szakmabeli volt, a tegnapi tárgyalás lefolyásától sok pikáns részletnek napvilágra jutását várták. Az ígérkező leleplezésnek minden valószínűség szerint nem is maradtak volna el, azonban még mielőtt a per érdembéli tárgyalására sor került volna, a zálogházak képviselői rámutattak arra, hogy az egész ügy amneszia alá esik és kérték az eljárás megszüntetését. A bíróság honorálta a védők kérését és így a zálogházak ellen az összes január elsejéig elkövetett bűnügyekben az eljárást megszüntette.

— Ujra megnyílik a svábhegyi fogaskerekű vasút. Budapestről jelentik: Az elektrifikált svábhegyi fogaskerekű vasútnak átépített vonalon holnap reggel lesz a műtanrendőri bejárása, mely után a másfél éve folyó munka után átadják a vasutvonalat újra rendeltetésének. Holnap déltől egy rakor indul az első vonat új kocikkal a Városmajor állomásról. A vonalat a Beszkárt tartja üzemben s tízpercenként indul vonat a Svábhegyre.

Frenkel Andor utazó adjon életjelt magáról táviratlag.

— A kisebbségi tanárok és tanítók nyelvvizsgálai. A közoktatásügyi miniszter rendelete ma érkezett meg a tanügyi

inspektorátushoz, amelyben a kisebbségi tanárok és tanítók nyelvvizsgálóiról történik intézkedés. A rendelet szerint a vizsgákat augusztus 15-ike és 31-ike között tartják meg és a jelölték a román történelemből, földrajzból és alkotmánytanból kötelesek vizsgázni. Az I., II., III., IV. és V. számú tanügyi körületekhez tartozó tanárok Kolozsvárt, a KI és XV. számú régiókhoz tartozók Kisenyben, a XII., XIII. és XIV. régiókhoz tartozók Jasiban, a VIII. és IX. régiók tanárai Bukarestben, a X. számú régió tanárai pedig Konstancában vizsgáznak. A II. IV. régiókhoz tartozó tanítók Kolozsvárt, az I., IV., V. VI. és VII. régiók tanítói Kisenyben, a XI. és XV. régiók tanítói Konstancában kötelesek vizsgázni.

— Halott kocsis a bakon. Bécsből jelentik: Bécs kijárárosában szombaton este a járőrelők arra lettek figyelmesek, hogy egy egylovás kocsi cik-cakkban halad az uton. Görnyedt kocsi ilt a bakon s amikor a járőrelők a kocsit megállították, meglepetéssel látták, hogy a kocsis halott. Hatulról a szivig ható szúrás okozta a halálát. A rendőri nyomozás során kiderült, hogy az áldozat Bioek Lipót nagyvenegyéves ügynök, aki kocsiával járta be a környékbeli falvakat. A tanúk szerint a Schönbrunner Strassenál egy ismeretlen kékruhás férfi ugrott le a kocsiról és elsetett. A gyilkossággal Houde csavargót gyanúsítják, aki állítólag be is vallotta a gyilkosságot.

— Az amerikai bevándorlás. Newyorkból jelentik: Mint ismeretes, az amerikai szenátus a bevándorlási törvény módosítását határozta el és az új rendelkezés június elsején lépett életbe. Az új rendelkezés értelmében évente csak 15 ezer 714 bevándorló léphet az Egyesült Államok területére. A régebbi számba képest ez esőkként jelent, minthogy azelőtt 164.874-en kaptak bevándorlási engedélyt. Mindazonáltal az új törvény olyan kvótákat állapított meg, amelyek a kelet-európai államok bevándorlási arányszámát megváltoztatják. Ez egyáltalán a kelet-európai zsidók bevándorlásának is kedvez, minthogy a legnagyobb bevándorlási kontingens Lengyelországból és a határállamokból zsidók alkotják.

— Leleplezték Walter Rathenau emléktábláját. Berlinből jelentik: Június 24-ikén Walter Rathenau tragikus halálának évfordulóján, azon a helyen, ahol Rathenaut egy reakciós golyója leterítette, bronztáblát leplezték le, amelynek egyszerű felirata így hangzik: „Walter Rathenau, meghalt 1922 június 24-ikén”. Az emléktáblát Oscar Mayer, volt államtitkár, képviselő tartotta. A beszéd után a Reichsbanner fiatalosága fegyveresen és teljes díszben vonult el az emléktábla előtt. A republikánus szervezetek és testületek koszorút helyeztek az emléktábla lábához.

— Eljegyzés. Mandel Rezsínke (Jilán, Gyalu) és Adler Mayer (Hidalmás) jegycesek. Minden külön értesítés helyett. 281-1929.

— A francia rendőrség is bővezette a légi és rádiórendőri szolgálatot. Párisból jelentik: A rendőrség légi és rádiórendőri szolgálatát kiserlehetképen bevezették a francia fővárosban is. Az új szolgálatnak elsősorban az a feladata, hogy megakadályozza az utóbbi időben rendkívül elszaporodott s a francia állam biztonsága ellen dolgozó titkos szikratávíró állomások működését, de a szolgálat kiterjed ezenkívül a légi forgalmi járatok rádió-állomásainak és utasszállítási rendszerének ellenőrzésére is. A kísérleti stádium után az új szolgálat nemzetközi érintkezési rendszerrel London és Berlin hasonló szolgálataival s anyagukat kölcsönösen ki fogják cserélni. A nemzetközi érintkezésnek előkészületei már folyamatban is vannak.

— Fénys nappal betörték a nagyváradi négyzet elnökségéhez. Nagyváradi tudósítónk jelenti: Vakmerő betörés áldozata lett a tegnapi nap folyamán özv. Schjék Albertné a nagyváradi zsidó négyzet köztisztviselőben álló elnöknője. A javakorabeli hölgy Uri-ucca 30 szám alatti lakásában tartózkodott, amikor a betörés történt. Délután bement a háló szobájába és meglepetéssel konstatálta, hogy szekrényje, ahol ékszerait tartotta, nyitva van. Rövidesen megállapított nyírt, hogy a szekrényből az összes ékszerék eltűntek, cca 50 ezer lej értékben. A vakmerő betörés ügyében mgindult nyomozás.

Hirdessen az „Uj Kelet,”-ben!

Nyári melegben óvjuk a csecsemőt kipállás ellen Höfer-hintőporral!

Kedd, 1929
 Prágai
 Prága, ju
 Prága belvár
 res szerelmi
 meretlen férj
 lédányra és
 golyó a nő s
 tolt és életv
 merénylő a
 rendőrség m
 ronyiletet Fr
 vette el, aki
 sével. Fran
 kétfélek, de
 Szerdán e
 prágai „Pol
 a telefon. Eg
 Otília állpo
 kor a válasz
 tette, hogy a
 dráma lefoly
 dósítását hel
 — Ki bes
 dezte gyanu
 — En va
 szott a megle
 hatom meg.
 Frantina
 dráma lefoly
 — Simnek
 május 5-én,
 kező vasárna
 nak s így fej
 kezdetben ne
 mással is van
 később említe
 is szokott ta
 nát szereti. E
 fölkereste a
 és rábeszélte
 fiához.
 — Az ingatag
 eredeti kedv
 őszinte szívve
 Frantina tul
 got s már akk
 agyonlővi me
 Vasárnap
 Celetria-uccák
 könyvkötő it
 tilia igyekeze
 kezéből, dulak
 vallotta a me
 dült el a fe
 leány fejébe
 Frantina cím
 prágai uccák
 Stefanik-híd
 Vallomása
 hogy szeretné
 tóztatnak le
 rendező. Az
 a rendőrség
 szerkesztőség
 nek Ottilian
 sát és negye
 félhíjva telef
 ráció eredmé
 Negyedóra
 getett a telef
 ujra és érde
 Amidőn me
 annak az ag
 zst, hogy a
 jelentette az
 mindaddig ig
 lefonkészülek
 mába nem é
 kérdezte meg
 fülkéből, mag
 tudta, mitévé
 Éjszaka fél
 ismét telefon
 lentette ki,
 ségre, ellenb
 addig is más
 szerkesztőség
 mást tesz.
 A lap szer
 fonhívás után
 tonság kedvé
 központot, ho
 és honnan hi
 a fölvilágosít
 tér és a Vod
 telefonfülkéb
 ődn a lap em

„Halló itt a merénylő!”

Prágai újságírók és a telefonközpont nyomozták ki egy véres szerelmi dráma bujkáló hőseit

Prága, jul. 1.) — Vasárnap délután Prága belvárosában a Celetne-uccában véres szerelmi dráma játszódott le. Egy ismeretlen férfi rálőtt Simanek Ottilia cselédlányra és súlyosan megsebesítette. A golyó a nő szemén keresztül a fejébe hatolt és életveszélyes sérülést okozott. A merénylő a tett után elmenekült, de a rendőrség megállapította, hogy a merénylő Frantina János könyvkötő követte el, aki nem régen szakított kedvesével, Frantinat napokig keresték a detektívek, de nem találták meg.

Szerdán este het órákor megszólalt a prágai „Polední List” szerkesztőségében a telefon. Egy igaztolt férfinag Simanek Ottilia állapota iránt érdeklődött és amikor a választ megkapta, hirtelen kijelentette, hogy a lapok tévesen írták meg a dráma lefolyását és szeretné a lapok tudósítását helyreigazítani.

— Ki beszél ott és honnan? — kérdezte gyanút fogva az újságíró.

— Én vagyok a merénylő — hallatszott a meglepő válasz. — de nem mondhatom meg, hogy honnan beszélek.

Frantina ezután hadarva előadta a dráma lefolyását.

— Simnek Ottiliával — mondotta — május 5-én ismerkedett meg. A következő vasárnapra találkat adtak egymásnak s így fejlődött ismeretségük. A leány kezdetben nem vallotta meg neki, hogy mással is van közelebbi ismeretsége, csak később említtette, hogy egy másik férfival is szokott találkozni, de csak őt, Frantinat szereti. Egy nap azonban váratlanul fölkereste a leányt előbbi kedvese anyja és rábeszélte a leányt, hogy térjen vissza fiához.

Az ingtag szívü Ottilia ekkor ismét eredeti kedvese mellett döntött s ezt őszinte szívvel közölte is Frantinával. Frantina túlságosan szívére vette a dolgot s már akkor azzal fenyegetőzött, hogy agyonlövni magát, ha szakít vele.

Vasárnap délután ismét találkoztak a Celetne-uccában. Az ösztört szívü könyvkötő itt előrántotta revolverét. Ottilia igyekezett a revolvert kiszakítani kezéből, dulakodni kezdtek s ekközben — vallotta a merénylő a telefonba — dördült el a fegyver, amelynek golyója a leány fejébe hatolt. A merénylet után Frantina elmenekült és egész éjszaka a prágai uccákon kóborolt. A revolvert a Stefánki-hídról a Moldvába hajította.

Vallomása végén elmondotta még, hogy szeretné, ha reggelig még nem tartóztatnák le mert dolgait óhajtáná elrendezni. Azután önként megy el majd a rendőrségre. Végül Frantina kérte a szerkesztőséget, hogy tudja meg a Simanek Ottilian végrehajtott műtét lefolyását és negyedóra múlva, amidőn ismét föl hívja telefonon, közölte vele az operáció eredményét.

Negyedóra múlva valóban ismét csöngett a telefon. Frantina jelentkezett újra és érdeklődött az operáció felől. Amidőn megnyugtató választ kapott, annak az aggodalmának adott kifejezést, hogy a szerkesztőség valószínűleg jelentette az esetet a rendőrségnek és mindaddig igyekszik föltartani őt a telefonközpontnál, amíg a rendőrség nyomába nem ér. Az újságíró végül megkérdezte még, hogy hová megy a telefonfülkéből, majd letette a kagylót és nem tudta, mitévő legyen.

Ejszaka féltenekettő tájban Frantina ismét telefonált és megtört hangon jelentette ki, hogy nem megy a rendőrségre, ellenben megmérgezi magát, de addig is másnap reggel bemegy a lap szerkesztőségébe és újból részletes vallomást tesz.

A lap szerkesztősége a harmadik telefonhívás után misztifikációtól félt s biztonság kedvéért megkérdezte a telefonközpontot, hogy legutóbb kivel beszélt és honnan hívták. A telefonközpont azt a fölvilágosítást adta, hogy a Vencel-ter és a Vodicskova-ucca sarkán lévő telefonfülkéből. A telefonközpont, amidőn a lap említést tett arról, hogy kivel

beszélt, szintén megindította a nyomozást. Tizenkét perc múlva ezután a telefonközpont már jelentette a lapnak: a Vencel-ter és a Vodicskova-ucca sarkán lévő telefonfülkéhez elment egy rendőr és a titokzatos telefonálót már vizsgálja a rendőrségi őrszobába. A telefonközpontból ugyanis egy Suster nevű szolgálatot teljesítő hivatalnok értesítette a rendőrséget, le maga is elszaladt a közeli Vodicskova-ucca sarkára. A rendőrszobáról egy rendőrt küldtek ki a telefonfülkéhez, hogy a telefonálót lefogja. Amikor Frantina barátjával, egy Teply nevű fiatalemberrel nyugodtan kilépett a fülkéből, abban a pillanatban Suster, a szemfüles amatördetektív ott termett és figyelmeztette a rendőrt a két fiatalemberre. A rendőr erre lefogta Frantinat és barátját és bekísérte az őrszobára.

Frantinánál egy noteszt találtak, amelyben pontosan föl vannak jegyezve „egy szerelmes szív kifakadásai az ingtag nő ellen.” Az egyik följegyzés így

Közgazdaság

A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara új igazgatótanácsa

Vasárnap megválasztották proklamálták a paritásos listát

Cluj Kolozsvár, július 1. Andrei, a kolozsvári törvényszék elnöke, vasárnap délelőtt hirdette ki a kereskedelmi és iparkamara elnöki irodájában a kamara igazgató-tanácsának megválasztását. A választás eredményének kihirdetése egyszerű formalitás volt csupán, mert csak egyetlen lista szerepelt és így az azon szereplők megválasztottaknak tekintettek. A megválasztott tagok névsora a következő:

Nagyiparosok: Negrntiu Joan, Minea Constantin, dr. Jelen Gyula, dr. Gál Zoltán, dr. Laurean Gherman, Tordai József, Gheorghe Avram, Lázár Simon, Manolescu Grigore, Ungár Lajos, Besa Jenő, Szántó Miklós, Grigoriu Bozdog és Wertheimer Miksa.

Helyettes tagok: Dima Manese, Balázs Sándor, Hexner Béla, Stanciu Victor, Petru F. Bage, Jacob Trif, Molnár Jakab, Albini Gyula, Reiter József, Popa Joan, Gross Ignác, Opreanu Cezár, Kelemen Bernát és Aurél Farcásanu.

Nagykereskedők: Comna Jonel, Haragittay Bertalan, Marius Peculea, dr. Sebestyén József, Grigore Romanovici, Gutfried Adolf, Pop Sever, Schwartz Jakab, Pascu Valer, Rózsa Már, dr. Jakob Adrian, Szabó Jenő, E. Jilescu és dr. Vékás Lajos.

Helyettes tagok: Victor Iliescu, Biró Andor, Andrei Pompeiu, Kuck Ferdinand, dr. Victor Ghetie, Katz Dezső, Hann Ferenc, Jonel Crutin, Hartig Vilmos, Anton Mandeal, Ausländer Ignác, Joan Schiopiu, Szakács Kálmán és Gáspár István.

Kiskereskedők: Nicolae Rosca, Körösi Akos, Viorel Fodor, Kovács Dezső, Olliviu Beldean, Wolman Gutu, Petru Pop, Sieglerstein Ignátz, Dubkó László és Komjátszegi Lajos.

Kisiparosok: Moldovan Anton, Aurel Petricas, Gheorghe Ghili, Subaticu Jenő, Alexandra Moldovan, Réthy Károly, Dally Mihály, Horváth Pál, Schwartz Márton és Józsa Vintze.

Milyen hatással van a krízis a textilpiacra?

Esnek az árak és helyreállnak a normális viszonyok a textilpiacon

(Cluj-Kolozsvár, július 1. Az Uj Kelet tudósítójától). A kormány új gazdasági és pénzügyi intézkedéseivel kapcsolatban kérdéssel fordultunk a Gólyvárúháznak egyik vezetőjéhez és a textilpiac alapos ismerőjéhez: mennyiben érintik ezek az intézkedések és általában a stabilizáció után kialakult új helyzet a textilpiacot? Informátorunk a következőket válaszolta kérdéseinkre:

— Kétségtelen az, hogy mint a gazdasági élet minden más szakában, a textilbranchban is súlyos válság uralkodik. E válság megnyilatkozási formáiiban azonban lehetetlen meg nem látni egy normalizálódási processzus egészleges jeleit is. A krízis utolsó esztendei felőltek azokat a cégeket, amelyek

nem voltak kellőleg megalapozva és melyeket a háború és a háborút követő néhány esztendő konjunktúrája tartott fenn. A fennmaradtak pedig rendre kénytelenek az új helyzet követelményeihez alkalmazkodni és pedig elsősorban: minimális haszonnal nagy forgalomra törekenni. A textilárak csaknem két esztendő óta állandóan morzsolódnak. Ennek oka nem utolsó sorban az a nagy verseny, amely a külföldi gyárak között az áru elhelyezése körül megindult. Az a határozott impresszióm, hogy a dubiózus kihatások száma, különösen a magánosokkal szemben, csökkent, talán azért, mert az idők folyamán kiválasztódtak azok az elemek, melyeknek kihatolása lehet.

A Kolozsvári Zsidó Kórház Egyesület

A Befügyminiszterium 4173/929. sz. u. rendeletével engedélyezett sorsjátékának lebonyolítására Erdély és Bánát minden városában garanciával rendelkező főbizományosokat keres

Főnyeremény: 1,000.000 (egymillió) lei készpénzben
Összes készpénznyeremények: 2,700.000 lei.
Egy sorsjegy ára 100 lei.
Huzás: 1929 november 20.

Írásbeli ajánlatok legkésőbb július 10-ig a Zsidó Kórház Egyesület Sorsjegyküldője címre Cluj, Piata Unirii No. 20. küldendők

szól: „Szombaton állítólag mindent megmond nekem s azután akár agyon is löhetem.”
Frantina a rendőrségen beismerő vallomást tett.

— A stabilizáció ugyszólván alig érintette a piac helyzetét, mert a lej 1926 óta ténylegesen stabil volt, úgy, hogy egy biztos árfolyammal számolni lehetett. A kényszerregegyességi törvény kétségtelenül üdvös abból a szempontból, hogy módos vivendit nyújt a saját hibáján kívül válságos helyzetbe került kereskedőnek, de vigyázni kell arra, hogy ez visszaélésekre ne adjon alkalmat. Az en-gros textilegeket egyébként kétes árukihatározásokból kifolyólag az utóbbi két évben hatalmas veszteségek érték és ez a két esztendő olyan tapasztalatokkal szolgált, hogy az angrosszisták az árukihatározásnál valóban a legnagyobb óvatossággal járnak el.

— A prognózisunk az, hogy a textilárak még jobban esőkenni fognak. Ha csak a helyzet nem fog rosszabbodni — amit remélek — úgy meggyőződésem az, hogy a textilpiac az eddigi rezisztencia után most már különösebb megvárakoztatások nélkül fogja a krízis további periódusait állni.

Megdrágult a fuvarlevél-ürlap. Bukarestből jelentik: Az államvasutak igazgatósága július elsejével megdrágította a fuvarlevél-ürlapok árát. Az egyszerű fuvarlevél hét lej, a hajófuvarlevél 22 lejbe kerül. Az expresszaru-ürlapok ára utnávét nélkül 4 lej, utánvétsles ürlap ára 10 lej.

A drogériák új zárójara. A munkaügyi minisztérium június 28-ról keltezett rendelkezés értelmében a drogériák délben egy és három óra között zárva tartanak, míg este hétköznapokon hét órákor, vasárnap és ünnepek előtti napokon nyolc órákor tartozik zárni.

Kerülő uton szállítják Bukarestbe a teheráru. Bukarestből jelentik: Mint-hogy pályaműhelyeségek miatt Brassóból Predealba naponként csak redukált számú teherkocsit lehet felvontatni, a brassói felügyelőség a fővárosba irányuló áruszállítványokkal állandó késételemben volt. Hogy a jövőben a fővárosba irányított szállítványoknál később ne forduljon elő, az államvasutak vezérigazgatósága elrendelté, hogy a craiovai, temesvári, aradi, kolozsvári és szatmári felügyelőségek területéről a fővárosba irányított tehervonatokat, amelyeknek Predealon kellene átmenniük, a Raul Vadului-Piatra Olt-Pitești-vonalon közlétsék meg Bukarestet. A Marosvölgyből Bukarest felé irányított tehervonatokat Predeal helyett Petre Karas-Adjud-Marésti-Buzău kerülő uton mennek a fővárosba. Ezek a kerülő utak lényegesen hosszabbak a predealai vonalnál, de a CFR csak akkor fogja a ténylegesen befutott utvonalezt járás illetéket beinkasszalhatni, amennyiben az áru feladó ehhez hozzájárul. Amennyiben a feladó nem járul hozzá, az árvarnia kell, míg árujára a predealai rövid vonalon sor kerül.

Kelet, -b91
rral!

SPORT

A Románia legyőzte a Banatult

Az országos futballbajnokság kolozsvári középöntőjén a Románia rehabilitálta magát, mint a kolozsvári futballsportot. A csapat jó kondícióban játszott, stílusos, tetszetős futballt mutatott és fölényesen, biztosan győzött a Kínizsi utódának hirdett Banatult ellen. A mérkőzés nem pusztán két klubcsapat találkozása, hanem két sportcentrum vetélkedésének újabb fázisa volt. Évek óta halljuk, hogy Temesvárt ilyen meg olyan magasnivóú futballsport, a temesvári csapatok tudnak egyedül Romániában futballozni, ott trénernek vannak, tudás van, stílus van. Kolozsvár maga is ezt hitte már, a találkozások pedig a két város vezető csapatai között az utóbbi időben annyira megrikkantak, hogy nem igen volt alkalom az ellenkező álláspont alátámasztására. A temesvári kerület bajnokának tegnapi találkozása a kolozsvári bajnokkal azonban meglepő választ adott az eddigi feltételekre. Kiderült, hogy a kolozsvári csapat játszott jó futballt és temesvári bajnok mutatott gyengét, nivótlan játékokot. Ha el is ismerjük, hogy a Banatult tud jobban, sokkal jobban is játszani és tartalékjai is alaposan meggyengítettek a múlt héttől fűzött együttést, konstataciónk kell, hogy a Banatult játékaiból egy pillanatra sem csillant ki a klasszis, amelynek mégis csak, ha erőtlenséget is látszódnia kellett volna, ha egyáltalán megvan.

Messzeemenő következtetéseket természetesen nem lehet fűzni, mert egyetlen futballmeccs eredménye és lefolyása nem is adhat reális alapot. Annyi kétségtelen, hogy Temesvár futballsportja nagyot esett és ha nem is szabad olyan messzire mennünk, hogy azt higgyük, Kolozsváré tulsokat fejlődött, kétségtelen hogy eltűnt, — ha egyáltalán megvolt — a differencia a romániai sportcentrumok futballtudásának nívója között. A Kínizsi letünetével teljesen nyitottá vált a verseny, kisebb a tudás, de érdekesebb a küzdelem, ezt mutatja az országos futballbajnokság ezidiki finise.

A nap egyéb eseményei közül a kerületi teniszbajnokságok befejezését kell megemlítenünk. A Haggibbor garlájú kűtelt magántól és két elsőszályú bajnokságot kívül több más számban nyerte meg az első díjat, ezenkívül számos második és harmadik helyezést ért el. — A főiskolai uszójabajnokságok az időjárás nem kedvezett — a kolozsvári egyetemen kívül csak a bucarestiek indultak, — az eredmények mindamellett elég jők, aminek magyarázata, hogy a hideg víz fokozottabb erőfeszítésre bírta a didergő uszókát. A versenyt póló mérkőzés fejezte be, amely fejlődést mutat ebben a szép sportágban.

A Kolozsvár—Temesvár boxmérkőzés botrányos körülmények között zajlott le. A temesváriak nem akarva elismerni Salván Virgil mérnök tárgyalásos bíráskodását, visszalétek a városközi mérkőzéstől, amelyet azután más bírósággal mégis csak folytattak. A most már nem hivatalos jellegű találkozón a kolozsvári boxerok meglepetésszerűen sokkal jobbaknak nyilvánultak a híres temesváriaknál, akik közül kettőt a nálunk szokatlan knockauttal győztek le.

A vasárnap eredményei:

Kolozsvár. Románia—Banatult 3:0 (2:0).

Bukarest. Venus—Dragos Voda 4:3 (3:3, 2:2, 2:1). 2x15 perces meghosszabbítás.

Nagyvárad. NAC—Hakoah (Arad) 2:0 (2:0). Az arad zsidó csapat fejlődést ért el.

Arad. AMTE—Rapid (Temesvár) 2:2 (1:0).

Marosvásárhely. Brasovia—MSE 2:2 (2:0). Biró Hamlet.

Szalánr. Mures—Olimpia 1:0 (0:0). Mures—Sz. Törökvs 1:1 (1:0). Torda. TSC—Sodronyipar 5:2 (2:1). Sticla—Sodronyipar 1:0 (0:0).

Külföldi eredmények

Budapest. Vasas—Attila 2:1 (1:0). Osztyalyozó. Miután mulktheten az Attila győzött, egy harmadik döntőre lesz szükség. — semleges pályán. — Víziló:

MTK—FTC 5:0. UTE—Hakoah (Bécs) 8:2.

Bécs. Hungaria—Hakoah 3:1 (1:1). Slavia—Rapid 4:2 (2:0). Rapid—Hungaria 3:1 (3:0). Slavia—Hakoah 8:0 (4:0).

A körmérkőzés győztese a Slavia. 2-3-ik Hungaria és Rapid.

Pozsony. Somogy—Bratislava 2:1.

EGY BORZALMAS ÉJSZAKA

Írta: MI SOSCSENKÓ (4)

Boris Ivanovics kérdéseket intézett a kolduló földirtokoshoz és szeretett volna egykori életéről részleteket megtudni.

— Mit mondjak magának — mesélte a koldus, aki büszke volt erre a részvételre. én bizony nagyon gazdag voltam. Pénzem annyi volt mint a pelyva. És ma?... Hiszen látja... éhezem... koldus vagyok. Hiába, kedves polgártárs, minden megváltozik ebben az életben.

Boris Ivanovicsot meghatározta a kijelentés, a zsebébe nyult és kihúzott onnan még néhány kopeket. Az eset lehangolta és szomorúan ment hazafelé.

Valami bizonytalan félelem vett erőt rajta. A jövője miatt aggodott.

— Minden megváltozik ebben az életben — mondotta magában, amikor hazatért.

Otthon el is gondolta a koldussal való találkozását Lukeria Petrovna asszonynak. Nem egészen hüen adta vissza a találkozás részleteit, hanem valahit színesen is hozzátett, például többek között, hogy a mikor ez a koldus még földirtokos volt, szinte szórta a pénzt a koldusok között. Egyszer egy ilyen pénzszerző alkalommal az egyik koldusnak bezuzta a pénzzel az orrát.

— Nem tudom mi különös van ebben — szolt az asszony. Jól élt egykor és most rosszul él. Ebben nincs semmi csodálkozni való. Nem kell idegenekhez elmenni, hogy az ember ezt tapasztalja. A szomszédunknak is rosszul megy most, valamikor pedig nagyon fent volt. Koldus lett belőle.

Azán elbeszélte Ivan Szemjonics Kusakov esetét, aki azelőtt a szépírás tanítója volt, ma azonban nincs betévé falatja. Holott ezélt nagyszerűen élt és finom szivarokat szívott.

Boris Ivanovics ennek a tanítónak sorát is szívre vette és azonnal megtudakolt Lukeria Petrovnánál, hogy és miként történt ennek az embernek a lezülése.

Szerette volna látni a tanitót. Természetében volt, hogy részt szeretett venni mások szerencsétlenségében és pedig a legfokozottabb mértékben. Lukeria Petrovnát megkérte, menjen át a tanítóhoz és kérje őt ide, hogy ő maga mondaná el elete tragédiáját.

Régi megszokásból Lukeria jól összezsúfolta férjét, idiotának és mamlasznak nevezte, a végén azonban mégis vette a kendőjét és nagy kíváncsian átment a tanítóhoz.

A tanító azonnal jött. Kicsiny, szürkéhajú, szikár emberke volt, hosszú kopott kabátban, nem volt mellénye, nem volt gallérja. Pizkos inge valóságos kiugrott a mellén és réz-gombja az ingén mintha folyton ki akart volna mászni a gomblyukból. Arca beretvátlan volt és kiállhatatlan módon gondozatlan.

Amikor belépett a szobába, a kezét dörzsölgette és megmagyarázhatatlan valamit rágszállt. Kotofejew előtt nagyon körülményesen meghajolt és érthetetlen okból a szemével hunyorított. Azután nyomban leült az asztalhoz, magáz vette a mazsolás kalácsot és majszolni kezdett. Ha az ember megfigyelte, láthatta, hogy ajkai és orra között csendes, átszellemült mosoly játszik.

Miután a tanító jóllakott, Boris Ivanovics nagy kíváncsiségében és tudnivalóságában nekiesett kérdéseivel. Megkérdezte, mi volt régebben a foglalkozása, hogyan tudott annyira lezülni, gallér

nélkül, pizkos inggel és egy elárvult inggombbal.

A tanító ismét megdörzsölte kezét, vidáman pislogott és előadta élete történetét. Valóban nagyszerűen élt, viharosan és könnyelműen. Elmondotta azt is, milyen finom szivarokat szívott. Ha azonban a kalligrafiaiban a szükséglet megszólván új irányt vett és a népbiztosok dekretuma alapján ezt a tárgyat egyszerűen kitörölték az iskolák tanterveiből.

— Én már beletörődtem — szolt egészen vidáman egy kicsiny színet után — én már nem panaszkodom. Ami a mazsolás kalácsot illeti, az is csak megszokásból ettem, nem azért muntha nagyon ki lennék éhezve.

Lukeria Petrovna, aki kezét kötényén tartotta, felnevetett. Azt gondolta, no most bizonyára megkezdődik a füllenés. Ránézett gömbölyű szemével, amelyben szinte égett a kíváncsiség és szerette volna, ha valami kedves kis ostobaság jönne ki ebből az egész dologból.

Boris Ivanovics valamit érthetlent mormogott és odafigyelt a tanítóra.

— Mit akar már? — folytatta és egyre csak nevetett alaptalan makacs nevetéssel — mit akar? hiszen ez az élet. Az élet változik. Ma, hogy csak egy példát mondjak, a szépírás az, amit eltöröltek, holnap sorra kerül a rajz, holnapután pedig — jól idefigyeljen — kopogni fognak majd magánál is!

— Ugyan kérem ne csináljon rossz vicceket — mondotta ijedten Kotofejew és közben levegőt után kapkodott. Ki kopogjon az én ajtómon? Elvégre én benne vagyok a művészetben. Tudhatná, hogy én játszom a triangulumon.

— Mond már, hogy triangulumon játszik! — jegyezte meg a tanító megvetéssel. A technika és a tudomány hallatán gyorsasággal halad előre. Majd csak föltalánák egy instrumentumot, amin az elektromos erő játszik. És mihelyt ez megtörtént, máris kopognak a maga ajtaján.

Kotofejew megint levegőt után kapkodott. És ránézett a feleségére.

— A világ legegyszerűbb dolga — szolt Lukeria Petrovna szárazon. Ha a technika és tudomány előrehalad, akkor bizony sok minden megváltozik.

Boris Ivanovics hirtelen fölállott és izgatottan járt föl és alá a szobában.

— És ha már elektromosság játszik a háromszögon, mit bánom én! — kiáltott. Miattam már régen föltalálhatták volna az elektromos triangulumot.

— Persze, miattad föltalálhatták volna — pattant föl az asszony. De mi lesz velem? Nem mondanád meg? Persze akkor te egyszerűen a nyakamra varrod magad? Egész egyszerűen!

A tanító idegesen mozgott a széken és bekülékenylen szolt:

— Igen bizony, úgy van ez! Ma a kalligrafia és holnap a rajz és így tovább... És az ostoba emberek azt hiszik, hogy minden az életben állandósulhat. Pedig minden a világban változik. Minden, minden... Minden ingadozik uraim, minden bizony, minden.

Boris Ivanovics odalépett hozzá és nyersen „alaszolgájtát” mondott neki. Arra kérte, hogy jöjjön inkább másnap délben. Azután kikísérte az ajtóig. Az ajtónál a tanító mélyen meghajolt és ragyogó arcával, boldogan dörzsölgette kezét. Amikor kijött a folyosóra, a vendéglátó zenész még nem ment vissza és a tanítónak még volt néhány szava hozzá.

Nyomófesték

gyári **LEPAGE** Kvár. Kérjen árjegyzéket. raktár

— Legyen nyugodt, ma a halligráfia fiatal barátom, holnap sorra kerül a rajz és így tovább. Egész biztos lehet afelel, hogy a sors magát külön nem fogja megkímélni.

Boris Ivanovics e szavak után becsapta az ajtót, bement a hálószobába, levágta magát az ágyba és kezeivel átfogta a tórédét.

Lukeria Petrovna bejött kopott papucsokban és rendbehozta az ágyakat.

— Ma a kalligrafia, holnap a rajz — mondotta hüllákan Boris Ivanovics. Így van ez mindennel a világon, mert ilyen az élet.

Boris Ivanovics tépett idegzettel hempgett az ágyon.

Lukeria Petrovna ránézett és néma dühvel köpött egyet, a haját igazította, amely a nap porától, a munkájától bepiszkolódott és ragadóssá lett.

Boris Ivanovics hallgatónak nézte, hogyan esik földre a felesége hajából a por a szalma. Melankólikusan megszólalt:

— Ha majd valamelyik napon felfognak találni egy olyan elektromos historiat, egy ilyen triangulumot, egyszerűen egy gombot nyomnak meg a karmesteri asztalnál és a háromszög el kezd dolgozni.

— A legegyszerűbb dolog a világon, — nyöszörgött Lukeria Petrovna. És akkor te a nyakamon maradsz. Ezt egészen pontosan tudom és érzem.

Boris Ivanovics lassan felemelkedett és elkezdett gondolkodni.

(Folyt. köv.)

MOZI

GRAND

nyári mozgó műsora, városháza udvarán

Kedd, szerda, este 9 órakor: **Ne játssz a gúzzel.** Riff és Raff, Amerika Part és Pattachonjainak szenzációs kalandjai, tüzen, vízen és szárazon. Az idei szezon legmulatságosabb vigiárta. Azonkívül nagyszerű kísérő műsora.

HÖLGYEIM!

Legújabb párisi, weni csipke-lószőr modellek. Bangkok, japán panama és exotikus szalmakalapokat feltűnő olcsó árban árul az „IDEAL” női kalapszalag Cluj, R. Ferd. 8. Férfi és női kalapok formálása, Panama és Girardi tisztítása 48 óra alatt a legújabb divat szerint, gyári árban készülő.

Pályázat

A máramaroszigeti ort. isr. hitközség elomi iskolájánál egy tanítói állás betöltendő.

Pályázhatnak szigorúan vallásos, államilag képesített tanítók vagy tanítónők, akik a román nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják.

Fizetés megegyezés szerint.

Pályázati kérvények a fizetési igények megjelölésével s eddigi működésük, valamint vallásos életmódjukat igazoló okiratok másolatainak a csatolásával, életkor, családi állapot és családtagjai számának a megjelölésével, alulírott iskolaszéki aláíróhoz nyújtandók be 1929 augusztus 1-ig.

Az állás az 1929-30. tanév elején foglalandó el.

Sighet, 1929 június hó 28.

Fránki Salamon Dr. Kats Boud iskolasz. jegyző iskolasz. elnök

Hirdessen az Uj Keletben

SZERKESZTÉSI Iroda
Kiadóhivatal
Str.
ELŐFIZETÉS
Egész évi előfizetés
Féléves előfizetés
Negyedéves előfizetés
Egy hó...

X. évfolyam
1929
* 5689

Csak

Az ellenzék... a kormány el... máznak adtak... lea Victoriein... Lupu, Averese... kormány eltáv... centrációs korr... goztatják és a... ben a haza. E... szemben kötele... mot fujni. Egy... kormányos fér... A laikus szer... e lázas felkész... csakugyan olya... komolyan vesz... vagy beköbél... képen ez a fe... polgárháború... gek készülnék... mára törni? N... szó, hogy a ko... készülné benyujta... módosításáról... román közigazg... De hiszen ezt... és legfanatikus... hatja Húsz... helyzetben va... van, annak oka... ban a lehetelt... tokban keresen... tiz esztendőben... azért kell min... minden nemes... bukni, mert a ko... támaszkodniok... sánál, mert az... nem rendelkezi... alapokra fektet... telményeihez m... rátszal.

És vajjon a... gi lerongyolóda... hogy a tulzásba... kezében Bukar... életerejét. Ki... nincs szükség... olgra? Senki, M... sem. És mégis... licit gyurnak... való kivonulá... munk volt rá... form nem is va... kosan a nemze... közö programp... reform készü... zát?

Akkor, amiko... sabb gazdasági... birkózni, amiko... hozott intéked... a mérhetetlen... ket a liberális... az elmúlt tíz... költségvetésébe... tianu Vintila és... segédkezet nyu... elhez a munká... remüködnének... vetkezmenyekke... és pénzügyi kris... kongatják a vé... zék a közvélem... miatt, amelyne... progresszív szel... hadas utját ak... szágban.
Messzire veze...